

Міністерство освіти і науки України
Тернопільський національний технічний університет імені Івана Пулюя

Економіки та менеджменту

(повна назва факультету)

бухгалтерського обліку та аудиту

(повна назва кафедри)

КВАЛІФІКАЦІЙНА РОБОТА

на здобуття освітнього ступеня

магістр

(назва освітнього ступеня)

на тему:

Облік і аналіз нарахування заробітної плати за її видами

(на прикладі ТОВ «Збараж Агро-Трейд»)

Виконала: студентка VI курсу, групи ПОМЗ-61
спеціальності 071 «Облік і оподаткування»

(шифр і назва спеціальності)

Керівник

(підпис)

Лукашук В.С.

(прізвище та ініціали)

Нормоконтроль

(підпис)

Синькевич Н.І.

(прізвище та ініціали)

Завідувач кафедри

(підпис)

Митник У.М.

(прізвище та ініціали)

Рецензент

(підпис)

Співак С.М.

(прізвище та ініціали)

Дмитрів Д.В.

(прізвище та ініціали)

Тернопіль, 2024

ЗМІСТ

ВСТУП	4
РОЗДІЛ 1. ТЕОРЕТИЧНІ ОСНОВИ ОБЛІКУ, АНАЛІЗУ ТА КОНТРОЛЮ РОЗРАХУНКІВ ЗА ВИПЛАТАМИ ПРАЦІВНИКАМ.....	7
1.1 Виплати працівникам: сутність, види та роль заробітної плати	7
1.2. Нормативно-правове регулювання обліку та аналізу виплат працівникам	22
РОЗДІЛ 2. ОРГАНІЗАЦІЯ ТА МЕТОДОЛОГІЯ ОБЛІКУ І ОПОДАТКУВАННЯ РОЗРАХУНКІВ ЗА ВИПЛАТАМИ ПРАЦІВНИКАМ ТОВ «ЗБАРАЖ АГРО-ТРЕЙД»	26
2.1. Організаційно-економічна характеристика підприємства ТОВ «Збараж Агро-Трейд».....	26
2.1.1. Оцінка аналітичного балансу підприємства;	
2.1.2. Оцінка фінансових показників діяльності підприємства;	
2.1.3. Оцінка прибуткової діяльності підприємства	
2.2. Особливості ведення первинного обліку розрахунків з працівниками у ТОВ «Збараж Агро-Трейд»	48
2.3. Аналітичний та синтетичний облік виплат заробітної плати.....	52
2.4. Аудит розрахунків з працівниками в ТОВ «Збараж Агро-Трейд»	58
РОЗДІЛ 3. ШЛЯХИ ВДОСКОНАЛЕННЯ ОБЛІКУ РОЗРАХУНКІВ З ОПЛАТИ ПРАЦІ НА ПІДПРИЄМСТВІ ТОВ «ЗБАРАЖ АГРО-ТРЕЙД»	61
РОЗДІЛ 4. ОХОРОНА ПРАЦІ ТА БЕЗПЕКА У НАДЗВИЧАЙНИХ СИТУАЦІЯХ	Помилка! Закладку не визначено.
4.1. Організація охорони праці на підприємстві.....	Помилка! Закладку не визначено.
4.2. Підвищення надійності захисту працівників під час роботи в надзвичайних ситуаціях на підприємстві ТОВ «Збараж Агро-Трейд»	Помилка! Закладку не визначено.

СПИСОК ВИКОРИСТАНИХ ДЖЕРЕЛ... Помилка! Закладку не визначено.

ДОДАТКИ..... Помилка! Закладку не визначено.

АНОТАЦІЯ

Лукашук В.С. Облік і аналіз нарахування заробітної плати за її видами (на прикладі ТОВ "Збараж Агро-Трейд"). – Рукопис.

Робота містить 75 сторінки

Спеціальність 071 – Облік і оподаткування. – Тернопільський національний технічний університет імені Івана Пулюя. – Тернопіль, 2024.

Дана кваліфікаційна робота зосереджена на вивченні економічної природи оплати праці та аналізі різноманітних методів її оцінки, що дозволяє ґрунтовно вивчити цей важливий аспект діяльності підприємства. Дослідження ретельно досліджує склад, структуру та ефективність розрахунків заробітної плати, а також наголошує на важливості бухгалтерського обліку, аналізу та оподаткування у встановленні чітких та ефективних фінансових відносин із працівниками. Крім того, значну увагу приділено дослідженню взаємозв'язку між якістю організації оплати праці та загальними результатами діяльності підприємства.

У дослідженні використовуються науково обґрунтовані методики, що дозволяють комплексно дослідити всі етапи організації обліку, аналізу та оподаткування заробітної плати. Застосування цих підходів допомагає розробити надійну систему бухгалтерського обліку, яка відповідає сучасним стандартам, мінімізує ризик помилок і гарантує прозорість операцій співробітників. Таке середовище сприяє підвищенню фінансової дисципліни та зміцненню довіри працівників до організації.

Ключовим напрямком, який було визначено у дослідженні для вдосконалення, є перехід на безготівкову виплату зарплати за допомогою банківських карток. Такий підхід сприяє оптимізації процесів розрахунку та виплати заробітної плати, значно скорочуючи час і ресурси, що виділяються

на обробку готівки, а також зменшує ймовірність як технічних, так і людських помилок. Крім того, запровадження безготівкових розрахунків підвищує безпеку фінансових операцій, зменшуючи ризики, пов'язані з транспортуванням і зберіганням готівки. Для працівників цей метод пропонує швидкий і зручний доступ до своєї заробітної плати, тим самим підвищуючи їхню фінансову безпеку та загальне задоволення.

Запропоновані заходи мають значну практичну цінність для підприємства та одночасно підвищують його авторитет серед співробітників і партнерів. Завдяки автоматизації фінансових операцій і впровадженню сучасних методів управління бухгалтерським обліком підприємство може працювати ефективніше навіть у складних економічних умовах. Аналіз, проведений у цьому дослідженні, підтвердив необхідність цих змін, оскільки всі рекомендації випливають з достовірних розрахунків, отриманих на основі фактичних операційних даних перевіреного підприємства. Результати цього дослідження показують, що запропоновані стратегії можуть суттєво підвищити ефективність бухгалтерського обліку, аналізу та оподаткування, пов'язаних із розрахунками заробітної плати.

Ключові слова: заробітна плата, розрахунки з працівниками, премії, оплата відпусток, податковий облік, посадовий оклад.

ВСТУП

Актуальність вибраної теми полягає в тому, що в сучасних економічних умовах облік заробітної плати займає поважне місце в управлінському обліку підприємства. Зміни в законодавстві, останнє слово в автоматизації облікових процесів, підвищення вимог до прозорості та правильності розрахунків, а також розширення методик і постійне вдосконалення методології бухгалтерського обліку. Тема розрахунку заробітної плати за її видами є надзвичайно актуальною, оскільки це сприяє фінансовому плануванню та ефективності управлінських рішень на підприємствах.

Процес розрахунків пов'язаний із серйозними проблемами в бізнесі, насамперед аграрному. Фактично це зменшує спроможність компаній ефективно управляти витратами на персонал і забезпечувати відповідність фінансової звітності чинним нормам. Вкрай важливо додатково перевірити платіжну відомість, щоб розпізнати проблеми та вибрати найбільш ефективне рішення. Удосконалення цієї процедури мало б значний вплив як на компанію, так і на економіку в цілому, оскільки це велика частка витрат, що впливає на фінансові результати.

Основна мета: розробка рекомендацій, які дозволять удосконалити процедуру аналізу бухгалтерського обліку та нарахування заробітної плати. Для досягнення поставленої мети необхідно вирішити наступні проблеми:

- Розкрити теоретичні засади щодо обліку заробітної плати, визначення її основних видів, методики проведення розрахунків.
- Проаналізувати методологію обліку оплати праці на підприємстві ТОВ «Збараж Агро-Трейд».
- Визначити проблеми та недоліки існуючої системи обліку та аналізу заробітної плати на підприємстві.

— Розробити практичні пропозиції щодо підвищення ефективності розрахунку заробітної плати за допомогою сучасних методів автоматизації та контролю.

Об'єкт дослідження: порядок нарахування заробітної плати на ТОВ «Збараж Агро-Трейд».

У роботі розглянуто теоретичні, методологічні та прикладні методи обліку методів нарахування заробітної плати, а також проаналізовано способи нарахування заробітної плати, зокрема сутність, види та методи нарахування.

Для досягнення поставлених завдань були використані наступні методи: емпіричний, спостереження за процесами бухгалтерського обліку та фінансово-бухгалтерською документацією підприємства; теоретичні, аналіз та узагальнення наукових джерел та використання дедуктивного підходу до виявлення закономірностей в обліку заробітної плати; аналітичні, порівняльні дані фінансової звітності, динаміка нарахувань, структура витрат на оплату праці та графічний метод.

У рамках дослідження за допомогою зразкової компанії сформульовано інноваційні рекомендації щодо вдосконалення системи розрахунку заробітної плати. Рекомендовані заходи ґрунтуються на забезпеченні сучасних передумов для автоматизації облікових процесів, спрощення облікових процедур та вдосконалення оперативного управлінського обліку. Їхня новизна пояснюється наданням нових методів, які допоможуть скоротити час, витрачений на бухгалтерську роботу, водночас забезпечуючи точність фінансових операцій.

Результати роботи принесуть користь:

1. Оптимізація облікової політики підприємств, зокрема управління витратами на оплату праці в агропромисловому комплексі.

2. Удосконалення порядку нарахування заробітної плати, що зменшує помилки в розрахунках, а також підвищує довіру працівників до системи бухгалтерського обліку.
3. Підвищення якості фінансової звітності підвищить якість управлінських рішень підприємства.

Дана робота складається з вступу, чотирьох розділів, висновків, списку використуваних джерел і додатків. Обсяг основної частини роботи становить 75 сторінок, містить 12 таблиць, 4 рисунка та 1 додаток. Список використаних джерел містить 48 найменувань.

РОЗДІЛ 1. ТЕОРЕТИЧНІ ОСНОВИ ОБЛІКУ, АНАЛІЗУ ТА КОНТРОЛЮ РОЗРАХУНКІВ ЗА ВИПЛАТАМИ ПРАЦІВНИКАМ

1.1 Виплати працівникам: сутність, види та роль заробітної плати

Заробітна плата є основною формою винагороди працівників за їхню працю. Вона залежить від типу виконуваних завдань, умов праці, кваліфікації та компетентності працівника. Найголовніше, що її розмір визначається на підставі трудового договору, колективного договору або внутрішніх правил компанії. [10]

Мінімальна заробітна плата - це законодавчо встановлений розмір, який є мінімальним і забезпечує працівникові його основні потреби. Вона визначається щорічно і використовується для розрахунку соціальних виплат і податків. [23]

Розглянемо як змінювалася заробітна плата з 2020 – 2024 роки у табл.1.1.

Таблиця 1.1.

1. Мінімальна зарплата в Україні з 2020 по 2024 рік [22]

№ п/п	Період	Мінімальна зарплата (грн.)	
		Місячна	Погодинна
1.	01.01.2020 — 31.08.2020	4723	28,31
	01.09.2020 — 31.12.2020	5000	29,20
2.	01.01.2021 — 30.11.2021	6000	36,11
	01.12.2021 — 31.12.2021	6500	39,12
3.	01.01.2022 — 30.09.2022	6500	39,26
	01.10.2022 — 31.12.2022	6700	40,46
4.	01.01.2023 — 31.12.2023	6700	40,46
5.	01.01.2024 — 31.03.2024	7100	42,60
	01.04.2024	8000	48,00

На рисунку 1.1 схематично продемонстровано, як змінювалася мінімальна місячна та погодинна заробітна плата з 2020 по 2024 роки.

Рис.1.1. Мінімальна заробітна з 2020 по 2024 роки

Структура заробітної плати показує співвідношення окремих складових у загальній сумі виплат. У розвинених країнах на основну частину заробітної плати зазвичай припадає 85-90% від загальної суми. Однак в Україні через економічну нестабільність, інфляцію, складну та нестабільну систему оподаткування, проблеми з нормуванням праці частка тарифних ставок у загальному обсязі заробітної плати в середньому не перевищує 60-65%. Це свідчить про наявність кризових явищ в організації праці (рис. 1.2). Структура заробітної плати. [44]

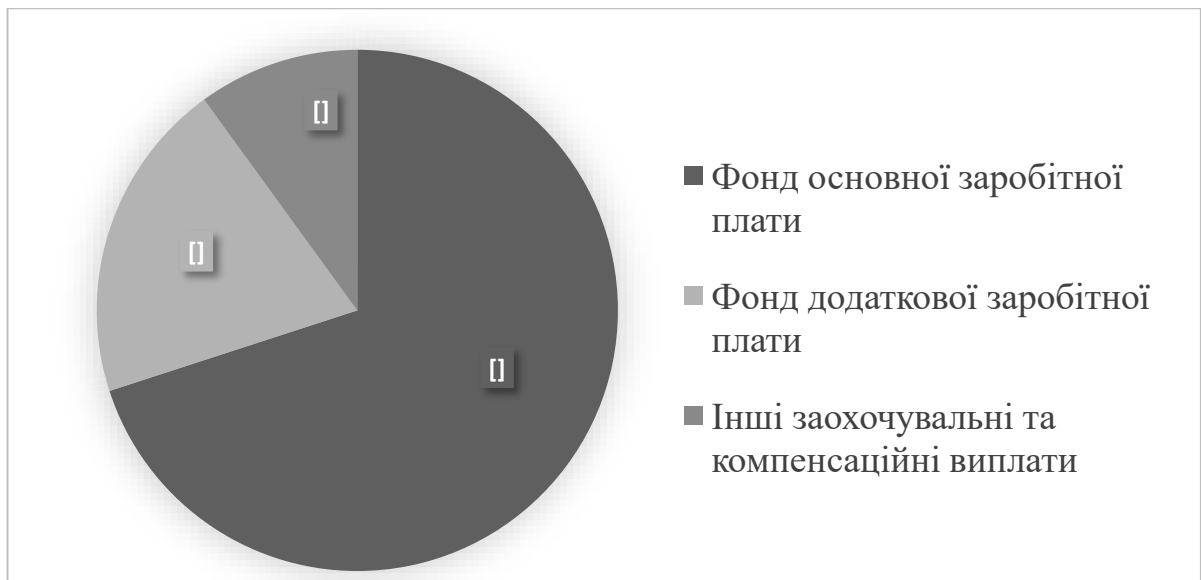

Рис. 1.2. Показники фонду оплати праці в Україні на 2024 рік
Заробітна плата складається з кількох основних компонентів: [24]

1. Основна заробітна плата – це сума коштів, яку працівник отримує за виконання своїх обов'язків відповідно до встановлених вимог (наприклад, норм часу або виробітку) (ч. 1 ст. 2 Закону про оплату праці, п. 2.1 Інструкції №5).

До складу основної заробітної плати входять такі виплати:

- гроші за виконану роботу за певними ставками (окладами) для робітників та посадовими окладами для керівників і спеціалістів, а також за додаткову роботу за сумісництвом;
- комісійні або відсотки від доходів, отриманих від продажу продукції, якщо вони є частиною основної заробітної плати;
- гонорари для працівників ЗМІ, художніх установ чи видавництв, які нараховуються за авторськими ставками;
- оплата, коли працівник переводиться на менш оплачувану роботу або якщо він не виконав норму, але не з його вини;
- гроші за роботу висококваліфікованих працівників, які займаються навчанням або підвищенням кваліфікації інших працівників;

— оплата за час, коли працівник перебуває у відрядженні, а також продукція, яку йому дають як оплату праці.

2. Додаткова заробітна плата – це гроші, які працівник отримує за роботу понад встановлені норми, за досягнення в роботі, винахідливість або за особливі умови праці. Вона включає доплати, надбавки, компенсації, премії та інші виплати, визначені законом (ч. 2 ст. 2 Закону про оплату праці, п. 2.2 Інструкції №5). Ось основні види таких виплат:

— Доплати та надбавки до основної заробітної плати за різні обставини, наприклад, за суміщення професій, додаткові обов'язки, роботу в важких чи шкідливих умовах, нічну роботу тощо. Це також може бути доплата до мінімальної зарплати;

— Премії та винагороди, включаючи нагороди за вислугу років, які виплачуються систематично;

— Відсоткові та комісійні виплати, які додаються до основної зарплати;

— За понаднормову працю, а також за роботу в святкові та вихідні дні згідно з чинними законодавчими вимогами;

— Виплати, пов'язані з індексацією зарплати (підвищення через інфляцію);

— Компенсації за затримку виплати зарплати;

— Вартість безкоштовного форменого одягу, який працівник може використовувати не тільки на роботі, або знижки на його придбання;

— Оплата за час, коли працівник не працює, але йому все одно нараховують зарплату, наприклад, відпускні, оплата за невикористану відпустку, пільгові години для неповнолітніх, оплата днів для виконання громадських обов'язків, здачі крові, медичних оглядів або простоїв, що сталися не з вини працівника.

3. Інші заохочувальні та компенсаційні виплати – це додаткові гроші або матеріальні виплати, які не передбачені законодавством або перевищують встановлені норми. Це можуть бути різні премії, компенсації та виплати, які здійснюються за особливі досягнення чи за спеціальними

умовами (ч. 3 ст. 2 Закону про оплату праці, п. 2.3 Інструкції № 5). Ось деякі з них:

- Виплати за невідпрацьований час для працівників, які змушені були працювати менше годин або були у відпустках через ініціативу роботодавця, брали участь у страйках тощо;
- Винагороди, які виплачуються один раз на рік або мають одноразовий характер, наприклад, за підсумками роботи за рік, премії за внесок у нововведення або за виконання важливих завдань, а також заохочення з нагоди ювілеїв чи пам'ятних подій;
- Матеріальна допомога, яка надається систематично, наприклад, на оздоровлення або через поганий екологічний стан;
- Соціальні виплати, які можуть бути як у грошовій, так і в натуральній формі. Це можуть бути витрати на добровільне страхування працівників, оплата харчування, допомога в оплаті дитячих садків, путівки на лікування та відпочинок, відшкодування вартості проїзду, оплата житла або абонементів для здоров'я працівників.

Важливо пам'ятати, що не всі виплати, які робить підприємство на користь працівників, є частиною оплати праці.

Існує дві основні форми оплати праці: грошова та натуральна. Грошова форма є основною, оскільки гроші є універсальним еквівалентом.

Натуральна форма зазвичай використовується як додаткова. Однак у часи економічних труднощів, коли готівки не вистачає, деякі компанії платять працівникам у натуральній формі за вироблену продукцію.

Основними формами оплати праці є: [47]

1. Почасова оплата:

- Проста погодинна: заробітна плата розраховується на основі кількості відпрацьованих годин з урахуванням тарифу або посадового

окладу. Це основна форма оплати праці, яка використовується на роботах, де витрачений час є більш важливим, ніж обсяг виконаної роботи.

— Почасово-перміальна: додаток до основної заробітної плати працівник отримує премію за досягнення певних результатів або перевиконання планових показників. Це заохочує працівників до підвищення продуктивності та якості роботи.

2. Відрядна оплата:

— Пряма відрядна: заробітна плата розраховується на основі кількості виробленої продукції або обсягу виконаної роботи. Цей метод використовується, коли результат роботи можна чітко виміряти

— Відрядно-преміальна: винагорода працівника складається з базової заробітної плати, збільшеної на суму, отриману від додаткової премії за перевиконання виробничих планів або досягнення кращої якості.

— Відрядно-прогресивна: праця, виконана в межах стандарту, оплачується за стандартною ставкою, тоді як праця, виконана за межами стандарту, отримує вищу винагороду. Це спонукає працівників бути більш продуктивними.

— Акордна система: це спосіб оплати праці, при якому заробітна плата пов'язана не з окремими операціями, а з повним пакетом. Вона зазвичай використовується в роботах, які стосуються проектів або мають великий обсяг.

— Відрядно-преміальна система: винагорода нараховується за результат спільної роботи працівників, що сприяє спільним досягненням.

Форми оплати праці, такі як погодинна та відрядна, дозволяють компаніям стимулювати працівників, коригуючи виплати залежно від кількості відпрацьованого часу або результатів виконаної роботи. Завдяки використанню бонусів, надбавок і прогресивних премій, компанії можуть заохочувати продуктивність і якість роботи, що сприяє досягненню як індивідуальних, так і колективних цілей. Вибір мотивувати продуктивність, а також досконалу роботу, що сприяє особистим і колективним цілям. Вибір

відповідного методу оплати сприяє організації робочих процесів з більшою ефективністю за рахунок кращої мотивації робітників.

Загалом, трудові ресурси підприємства складаються з постійних працівників, які мають необхідну професійну підготовку або досвід, і використовують їх для виконання завдань компанії. Персонал класифікується за кількома ознаками:

1. За участю в господарській діяльності: [29]

- Виробничий персонал – ті, хто займається безпосередньо виробництвом та його обслуговуванням.
- Невиробничий персонал – працівники, які працюють в інших сферах підприємства, не пов'язаних з виробництвом.

2. За виконуваними функціями:

- Робітники – безпосередньо залучені до створення продукції або надання виробничих послуг. Вони поділяються на основних, що беруть участь у виробництві, і допоміжних, які обслуговують основний процес.
- Службовці – працівники, які займаються оформленням документації, обліком і контролем.
- Спеціалісти – фахівці з технічними, економічними та іншими знаннями.
- Керівники – працівники, які займають керівні посади.

3. За професіями та спеціальностями – професія визначає тип діяльності, а спеціальність є більш вузьким напрямком.

4. За кваліфікацією – це показник рівня підготовки працівників до виконання складних завдань. Наприклад, робітники можуть бути висококваліфікованими, кваліфікованими, малокваліфікованими або некваліфікованими, а спеціалісти поділяються на різні рівні кваліфікації.

5. За віком і статтю: Молодь до 30 років, середній вік від 30 до 60 років, та працівники старше 60 років.

6. За стажем роботи: Працівники з різним стажем: до 1 року, 1-3 роки, 3-10 років, більше 10 років.

Для оцінки персоналу використовуються різні показники, які поділяються на такі групи:

1. Кількісні показники включають:

- Облікова чисельність персоналу – кількість працівників на певну дату, з урахуванням прийнятих і звільнених.
- Явочна чисельність – це кількість працівників, що вийшли на роботу.
- Середньооблікова чисельність – середня кількість працівників за місяць.

2. Якісні показники включають:

- Економічні: складність праці, кваліфікація, середній розряд, плинність кадрів.
- Особові: рівень дисципліни, відповідність кваліфікації складності роботи.
- Організаційно-технічні: фондоозброєність, рівень організації праці, рівень технологічної організації.

3. Структурні показники включають:

- Частка працівників різних підрозділів у загальній чисельності.
- Зростання чисельності працівників за певний період.
- Співвідношення основних і допоміжних робітників.

Таким чином, правильна система оплати праці та ефективне управління персоналом допомагають компаніям не лише стимулювати працівників, але й оптимізувати робочі процеси для досягнення найкращих результатів.

Одним із важливих аспектів управління персоналом є організація обліку працівників. Цей процес покладено на відділ кадрів або відповідальних співробітників, таких як інспектор з кадрів, менеджер або секретар, залежно від розміру підприємства. Працівник вважається офіційно зарахованим на роботу після видання наказу про його прийняття (форма П-1), в якому обов'язково зазначаються дата початку роботи, посада, на яку працівник зарахований, і розмір заробітної плати. Після цього відділ кадрів

оформлює відповідні записи в трудову книжку та готує особову картку працівника, а бухгалтерія відкриває особовий рахунок для обліку.

Для всіх працівників, які вступають на роботу (постійно, тимчасово чи сумісно), заповнюється особова картка (форма П-2), із зазначенням основної інформації про працівника. Призначення на нові посади, переміщення або звільнення персоналу здійснюється спеціальними наказами. Наприклад, форми П-3 та П-4 вимагатимуться, щоб дозволити відпустку та припинити призначення відповідно.

Новому працівнику надається номер табеля обліку робочого часу для розрахунку заробітної плати. Його не можна переробляти протягом 3 років після звільнення працівника.

Основним документом обліку робочого часу є табель обліку робочого часу (форма П-5). Він повинен складатися зі списку всіх працівників із зазначеними годинами роботи, включаючи понаднормову роботу, нічну зміну та роботу у святкові дні. Після перевірки табеля на правильність його підписує спеціаліст відділу кадрів, а потім надсилає до бухгалтерії для нарахування заробітної плати. [25]

Для обліку виробітку та заробітної плати працівників, які працюють за нарядною системою, використовують наряди на відрядні роботи. У цих нарядах вказують важливі дані, як-от номер наряду, дата, прізвище працівника, його табельний номер і деталі виконаної роботи.

Розглянемо які методи використовують при розрахунку заробітної плати. [45]

При погодинній оплаті праці заробіток працівника обчислюється за такою формулою:

$$ЗП_{\pi} = ТС \times Год, \quad (1.1.3)$$

де $ЗП_{\pi}$ – зарплатня працівника; $ТС$ – тарифна ставка за годину роботи; $Год$ – відпрацьовані години.

При погодинно-преміальній формі оплати працівник, окрім основної тарифної частини, отримує премію за досягнення певних результатів або

виконання вимог щодо кількості чи якості роботи. Загальний заробіток визначають за формулою:

$$ЗП_{\pi} = TC \times \text{Год} + П, \quad (1.1.2)$$

де $П$ – розмір премії.

При оплаті за посадовим окладом враховується кількість фактично відпрацьованих робочих днів у місяці. Обчислення заробітної плати на основі посадового окладу проводиться таким чином:

$$ЗП_0 = ПО \times Дв \div Др, \quad (1.1.3)$$

де $ЗП_0$ – розмір оплати праці по посадовому окладу за місяць (грн); $ПО$ – посадовий оклад, грн.; $Дв$ – кількість відпрацьованих співробітником днів в місяць; $Др$ – кількість робочих днів у місяці за графіком.

При прямій відрядній оплаті праці та індивідуальному виконанні робіт заробіток робітника визначають так:

$$ЗП_{\text{в}} = В \times p, \quad (1.1.4)$$

де $ЗП_{\text{в}}$ – заробітна плата працівника, що працює за відрядною формою; $В$ – кількість виконаних одиниць роботи, p – розмір оплати за одиницю продукції.

Утримання з заробітної плати — це суми, які за законом вираховуються із зарплати працівника. Це можуть бути як обов'язкові, так і добровільні утримання. [46]

— Обов'язкові утримання:

1. Податкові відрахування — це, наприклад, податок на доходи фізичних осіб і військовий збір.

Податок на доходи фізичних осіб (ПДФО) є найбільшим елементом у структурі обов'язкових утримань. Цей податок стягується з доходів громадян, таких як зарплата, гонорари, продаж товарів тощо, і становить 18% від суми доходу відповідно до пункту 167.1 Податкового кодексу України (ПКУ).

Прибутки, що підлягають оподаткуванню, включають:

- Регулярні доходи: заробітна плата, стипендія, доходи ФОП, відпускні, лікарняні, надбавки та премії.
- Доходи від оренди та лізингу: гроші за здавання майна в оренду, продаж брухту цінних металів.
- Страхові виплати: за договорами довгострокового страхування життя та викупні суми.
- Дивіденди та роялті, відсотки за депозитами та облігаціями, виплати за пенсійними вкладками.
- Доходи від продажу нерухомості та рухомого майна, виграші, призи, спортивні нагороди (окрім чемпіонів та інвалідів).

ПДФО не стягується з: [27]

- Пенсій, соцдопомоги для малозабезпечених.
- Відшкодувань за ОСЦПВ, допомоги на лікування, медичні витрати.
- Доходів від штрафів і пені до 4 мінімальних зарплат.
- Коштів на підтримку інновацій, освіти, науки, спорту та компенсацій за житловими програмами.

Нульова ставка ПДФО застосовується до:

- Подарунків і спадщини від родичів I та II ступеня споріднення (подружжя, батьки, діти, брати, сестри, онуки, дід і баба).
- Прибутків від першого продажу нерухомості чи авто за рік.
- Путівок до оздоровчих закладів.
- Негрошових подарунків і нагород за спортивні досягнення, якщо їх вартість не перевищує 25% мінімальної зарплати.

У цих випадках податок не сплачується, і декларація не подається.

Штрафи за несвоєчасну сплату ПДФО під час воєнного стану стосуються лише податкових агентів. За порушення термінів сплати передбачені такі санкції:

- 25% від суми, яку потрібно сплатити, якщо порушення не є умисним (10% у разі невмисного порушення);
- 50% — при повторному порушенні протягом трьох років;
- 75% — за третє та наступні порушення.

Також штраф за прострочення сплати складає 10% при затримці до 30 днів, та 20% — при затримці понад 30 днів.

Враховуючи це, важливо пам'ятати, що в Україні також введено військовий збір, який сплачується з оподатковуваного доходу фізичних осіб. Цей збір нараховується на загальний місячний (річний) дохід, що підлягає оподаткуванню ПДФО, і сплачується разом із ПДФО та ЄСВ під час виплати заробітної плати, але не пізніше ніж через 30 днів після звітного місяця.

Наразі ставка військового збору становить 1,5%. Однак, у рамках обговорення змін до Податкового кодексу, передбачено підвищення цієї ставки до 5%. Проголосований проєкт 11416 включає також інші податкові зміни: [7]

- Збільшення військового збору з працівників з 1,5% до 5%;
- Військовий збір для ФОП 1-2 групи — 800 гривень на місяць;
- Попередня оплата податку на прибуток для АЗС;
- 1% військового збору з обороту для ФОП III групи;
- 25% прибутку на фінансовим установи;
- помісячна звітність ПДФО (для економічного бронювання);
- 50% податок на прибуток банків у 2024 році.

2. Неподаткові утримання — до них належать, наприклад, аліменти, виплати за виконавчими документами або заборгованість перед підприємством, де працює працівник.

3. Заборгованість перед підприємством — якщо працівник повинен повернути аванс, помилково виплачені кошти або кошти, видані на відрядження.

— Добровільні утримання – це суми, які працівник погоджується віддавати за власною ініціативою. Наприклад, благодійні внески або сплата за кредити.

Згідно з законом, роботодавець не має права вимагати від працівника будь-яких утримань без його згоди, за винятком випадків, прямо передбачених законодавством.

Важливі моменти:

— Утримання не можуть бути зроблені з виплат, на які за законом не накладається стягнення (наприклад, вихідна допомога або компенсація).

— Якщо працівник звільняється, але не відпрацював весь рік після отримання відпустки, йому можуть вирахувати невідпрацьовані дні відпустки, але є винятки. Наприклад, якщо працівник йде на військову службу, переведений на іншу роботу або звільняється через реорганізацію підприємства, утримання не проводяться.

— Звільнення за причин, визначених законом, також може звільняти працівника від певних утримань.

Із заробітної плати можуть бути здійснені індивідуальні утримання за заявою працівника, такі як оплата комунальних послуг, відсотки за кредитами, платежі за товари, придбані в кредит, та виплати страхових внесків. Окрім цього, підприємство може ініціювати утримання, наприклад, для покриття несвоєчасно повернених підзвітних сум, компенсації матеріальних збитків або профспілкових внесків. Всі ці утримання проводяться після обов'язкових відрахувань із заробітної плати працівника, що гарантує правильність нарахувань.

Заробітна плата виплачується працівникам регулярно в робочі дні та на умовах, визначених колективним договором або нормативним актом роботодавця, погодженим з виборним органом первинної профспілкової організації або іншим представницьким органом трудового колективу, але не менше не більше двох разів на місяць з інтервалом не більше шістнадцяти календарних днів після нарахування та не пізніше семи днів після нарахування. При співпадині дні виплати зарплати з вихідним днем або неробочим днем оплата виробляється за один день до них.

Розмір заробітку за перші 15 днів місяця встановлюється на підставі колективного договору або акта трудового договору, погодженого з виборним органом первинної профспілкової організації або іншим представницьким органом працівників, але не може бути менше кількості фактично відпрацьованого часу з оплатою праці, визначена згідно з погодинною оплатою праці працівника (тарифом). [43]

Не припиняється виконання вимог статті 115 КЗпП та статті 24 Закону від 24.03.95 № 108/95-ВР щодо виплати заробітної плати на період воєнного стану. Тобто роботодавець здійснює оплату праці працівників на умовах, визначених колективним договором або актом роботодавця.

У цей самий термін виплачується заробітна плата у розмірі, встановленому КЗпП: не рідше двох разів на місяць; у строк не більше 16 календарних днів — не пізніше 7 днів після закінчення часу, за який здійснюється оплата.

Якщо заробітна плата має виплачуватися двічі протягом одного місяця, то її потрібно виплачувати з 1 до 15, а потім з 16 до 30 (31), тому останній день виплати буде не пізніше 22 числа для першої половини поточного місяця і не пізніше 7 числа наступного місяця за II півріччя.

Роботодавець не несе відповідальності за порушення зобов'язань щодо умов оплати, якщо це сталося через війну або будь-яку іншу форс-мажорну подію. [2]

За допомогою технологій компанії все частіше використовують передові платіжні системи для здійснення платежів. Особливої популярними стали безготівкові розрахунки. По суті, оплата товарів і послуг без грошей. Точніше, коли кошти переказуються з одного банківського рахунку на інший. Дуже швидка та безпечна обробка транзакцій. В якості основного засобу безготівкової оплати використовуються банківські картки, електронні грошові перекази, мобільні додатки та інші аналогічні цифрові рішення, доступні цілодобово.

Таким чином, безготівковий розрахунок відбувається наступним чином. У першу чергу, покупець обирає спосіб оплати через додаток або онлайн-банкінг. Потім платіжна інформація передається до фінансової установи. Після цього сума списується з одного рахунку і зараховується на інший. Нарешті обидва учасники отримують повідомлення про успішну транзакцію. Таким чином, в Україні безготівкові розрахунки були включені в добре впорядковану законодавчу базу через закон «Про платіжні послуги» від 20.06.2024, який визначає порядок здійснення платіжних операцій, вимоги до постачальників послуг та встановлює механізми контролю. для платіжних систем та електронних грошей.

Основною причиною запровадження цього режиму називають простоту швидких електронних платежів, які є основною формою безготівкових платежів у 2024 році. Судячи з усього, всі дані надходять протягом декількох секунд під час оплати за допомогою QR-коду без ручного введення. Окрім електронних платежів, багато інших способів, таких як чеки, акредитиви, грошові перекази та пряме дебетування, також використовуються в різноманітних фінансових операціях.

Простота, швидкість і висока безпека — з усіма сучасними технологіями шифрування та двофакторною аутентифікацією, комфорт під час відстеження витрат і доходів у фінансових системах — ось головні переваги безготівкових розрахунків. Більше того, за допомогою смартфона зробити ці розрахунки дуже просто, не залишаючи вдома гаманця; а за

допомогою решти світу платежі можуть легко здійснюватися по всьому світу.

Тим не менш, є деякі застереження, про які слід пам'ятати: можливий проміжок часу щодо зняття готівки під час простоїв зв'язку або системних збоїв, небезпека кібератаки, яка порушує особисту інформацію, і додаткові витрати на комісію за транзакції. Це правда, що безготівкові транзакції – це хвиля майбутнього, і кожен зобов'язаний нести відповідальність за захист своєї фінансової інформації, а також обирати надійних платіжних партнерів.[6]

1.2. Нормативно-правове регулювання обліку та аналізу виплат працівникам

Нормативно-правове регулювання обліку та оподаткування розрахунків із виплат працівникам є однією з найбільш важливих та складних сфер у правовій і економічній системі країни. Ця сфера вимагає постійного удосконалення, враховуючи зміни в економіці, соціальних потребах та законодавстві. В Україні, незважаючи на тривалі спроби реформування, цей процес досі не завершений, що свідчить про необхідність оновлення та вдосконалення чинних нормативних актів для забезпечення їх відповідності вимогам сучасної демократичної держави.

Понад 20 років триває реформа законодавства щодо регулювання виплат працівникам. Незважаючи на певні досягнення, темпи цих реформ, як правило, повільні або недостатні, що підкреслює складність питання та необхідність узгодженої стратегії для реалізації суттєвих змін. Різноманітні закони, нормативні акти та контракти регулюють процес забезпечення оплати праці працівників на всіх рівнях. Розглянемо їх на рисунку 1.2.

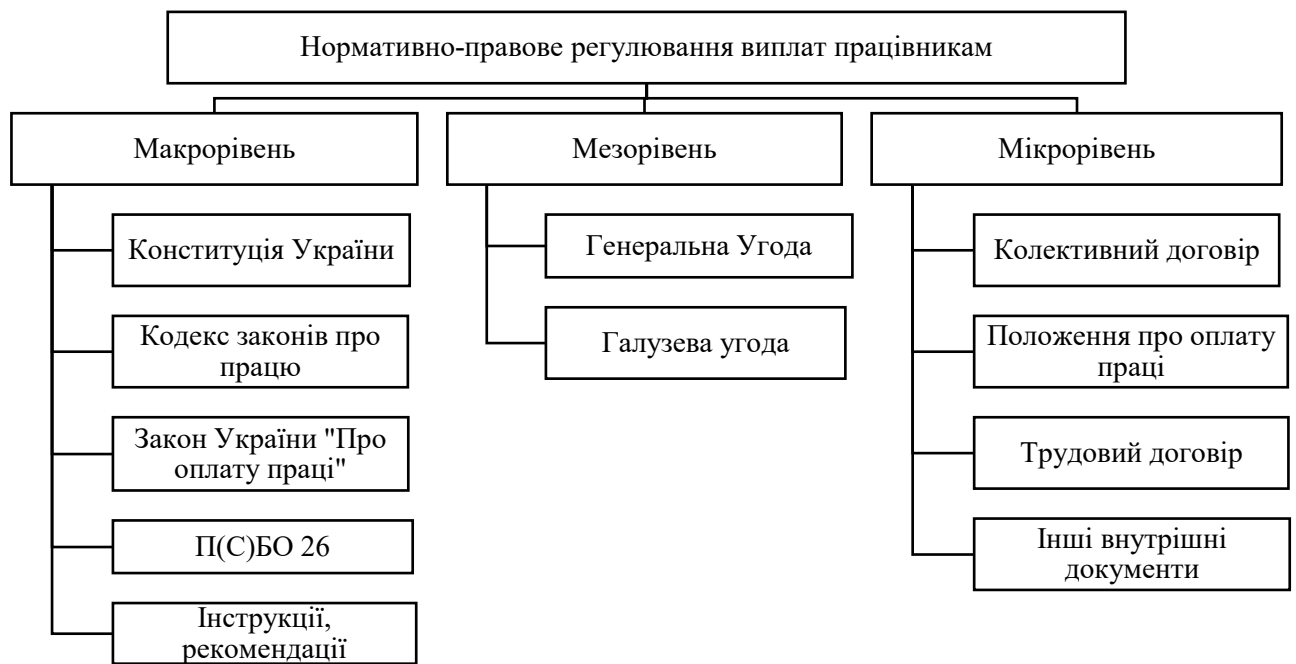

Рис.1.2. Нормативно-правове регулювання виплат працівникам [21]

На рис. 1.2 представлено основні нормативні документи, що регулюють сферу виплат працівникам, кожен із яких охоплює окремі аспекти трудових відносин та забезпечення соціальних гарантій.

Основою правового регулювання є стаття 43 Конституції України, яка закріплює право громадян на працю, включаючи свободу вибору професії, гідну оплату праці, створення безпечних умов для виконання трудових обов'язків і право на відпочинок. Ця стаття формує базові принципи трудового права, які деталізуються у спеціалізованих законодавчих актах.[17]

Відображенням поширення конституційних норм є Кодекс законів про працю України, який закріпив у своїй нормі однакові основні норми законодавства про працю. Цей Кодекс закріплює порядок укладення трудових договорів, їх зміст, умови оплати праці, охорону праці та інші питання, пов'язані із забезпеченням права працівників на належні умови праці. [15]

Податки, пов'язані з виплатами працівникам, регулюються законодавством України, яке в установленому порядку визначає порядок оподаткування, адміністрування податків і зборів, а також права та обов'язки

платників податків. Цей документ забезпечує прозору роботу між працівниками, роботодавцем і державою. [30]

Питання організації оплати праці встановлюються Законом України «Про оплату праці», в якому викладено економічні, правові та організаційні основи нарахування та виплати заробітної плати. Цим законом також закріплено мінімальні гарантії в оплаті праці, спрямовані на забезпечення соціальної справедливості. [38]

Закон гарантує працівникам відпочинок. Кодекс законів про працю України регулює цю вимогу та визначає порядок надання різних видів відпусток, у тому числі щорічних, додаткових, соціальних та ін., що створює можливості для відновлення працездатності та покращення стану здоров'я працівників. [12]

Колективний рівень трудових відносин регулюється Законом України «Про колективні договори і угоди», що сприяє розвитку процесів соціального партнерства між найманими працівниками та роботодавцями. Порядок укладення, оформлення, набрання чинності колективних договорів в інтересах узгодження інтересів сторін встановлено цим законом. [37]

Це один із основних соціальних стандартів: прожитковий мінімум і мінімальна заробітна плата. Можуть бути деякі негативні наслідки, пов'язані з економічною нестабільністю, від яких будь-який працівник повинен бути застрахований. [33]

Соціальне страхування працівників регулюється Законом України «Про збір та облік єдиного внеску на загальнообов'язкове державне соціальне страхування», яким роз'яснюється порядок нарахування внесків, необхідних для соціальних гарантій, зокрема пенсій та субсидій. [36]

Забезпечення безпеки трудових процесів, пов'язаних з виконанням трудових обов'язків працівників, забезпечення необхідних умов безпеки та комфортних умов для виконання працівниками конкретних трудових завдань». [39]

Облік виплат працівникам регулюється П(С)БО 26 «Виплати працівникам», яке пов'язує методологічні аспекти обчислення та відображення виплат у фінансовій звітності підприємств. [34]

Для забезпечення доходів працівників від інфляційних процесів діє Постанова Кабінету Міністрів України № 1078, якою встановлено порядок проведення індексації грошових доходів населення для збереження такої стабільності купівельної спроможності.[35]

Нормативно-правове регулювання виплат працівникам в Україні є багаторівневим і охоплює питання оплати праці, оподаткування, соціального страхування та охорони праці. Проте існують проблеми з реалізацією законодавства через суперечності та недоліки, що потребують вдосконалення для забезпечення прав працівників.

РОЗДІЛ 2. ОРГАНІЗАЦІЯ ТА МЕТОДОЛОГІЯ ОБЛІКУ І ОПОДАТКУВАННЯ РОЗРАХУНКІВ ЗА ВИПЛАТАМИ ПРАЦІВНИКАМ ТОВ «ЗБАРАЖ АГРО-ТРЕЙД»

2.1. Організаційно-економічна характеристика підприємства ТОВ «Збараж Агро-Трейд»

ТОВ "Збараж Агро-Трейд" (код ЄДРПОУ 40049654), яке знаходиться за адресою: 46400, Україна, Тернопільська обл., місто Тернопіль, вулиця Лук'яновича, будинок 8, є одним із провідних підприємств аграрного сектору Тернопільської області. Засноване 5 жовтня 2015 року, підприємство спеціалізується на виробництві, зберіганні та реалізації сільськогосподарської продукції. [1]

Основний вид діяльності - 28.30 Виробництво машин і устаткування для сільського господарства.

Компанія займається найважливішими напрямками діяльності - облаштуванням електромереж та мереж водопостачання, опалення та кондиціонування та іншими будівельно-монтажними роботами. Оптова торгівля електронним і телекомунікаційним обладнанням, сільськогосподарськими машинами та обладнанням та їх частинами сприяє зміцненню комерційних відносин. Важливе місце у виробництві займає виробництво іншого електрообладнання та електророзподільних і контрольних апаратів. Крім того, виробництво електричного освітлювального обладнання, підйомно-транспортного обладнання є важливою галуззю бізнесу в цьому секторі. Ділові послуги з інженерії, геології та землевпорядкування, а також технічні консультації в цих областях належать до організації будівництва будівельного проекту. [11]

Різноманітність видів діяльності ТОВ «Збараж Агро-Трейд», свідчить про те, що це підприємство дуже активно працює не лише в основному секторі виробництва машин та обладнання для сільсько господарство — але також і в інших важливих галузях, таких як будівництво, електромонтажні роботи та торгівля сільськогосподарським обладнанням, а також надання інжинірингових послуг. Всі ці численні напрямки дозволять компанії диверсифікувати джерело своїх доходів і позбутися залежності від одного сегмента ринку, а також зробити її реакцію на нестабільне зовнішнє середовище більш гнучкою.

У свою чергу, така мультимодальність діяльності вимагає ефективного використання фінансових ресурсів, оскільки кожен напрямок потребує конкретних інвестицій та зобов'язань, а також стратегії розвитку. Це означає, що аналіз змін і структури активів і пасивів у таблиці 2.1 має важливе значення для оцінки суб'єктом фінансової стійкості та ефективності використання ресурсів у забезпеченні сталого розвитку за різними формами діяльності.

Для оцінки фінансового стану підприємства використовують систему взаємопов'язаних показників, що базуються на даних бухгалтерської та фінансової звітності. Такий підхід називають зовнішнім аналізом, оскільки він зосереджений лише на публічних звітних даних підприємства. Точність вихідної інформації безпосередньо впливає на надійність отриманих показників.

Зовнішній аналіз фінансового стану включає такі основні етапи: [32]
Показники ефективності використання основних засобів;

- Показники стану і використання оборотних активів;
- Аналіз дебіторської заборгованості;
- Аналіз структури капіталу;
- Фінансова незалежність;
- Ліквідність та платоспроможність;

— Фінансова стійкість.

Аналіз фінансової звітності не дозволяє робити остаточні висновки, а лише надає орієнтири для оцінки фінансового стану підприємства та виявлення його слабких місць. Проаналізуємо майновий стан та джерела формування майна підприємства в таблиці 2.1.

Таблиця 2.1

Горизонтальний аналіз балансу ТОВ «Збараж Агро-Трейд» за 2023 рік

Назва рядка	Код рядка	На поч. звіт. періоду, ти с. грн	На кін. звіт. періоду, ти с. грн	Абсолют- не відхилен- ня	Відносне відхилен- ня
1	2	3	4	5	6
АКТИВИ					
I. Необоротні активи					
Нематеріальні активи	1000	—	—	—	—
первісна вартість	1001	—	—	—	—
накопичена амортизація	1002	—	—	—	—
Незавершені капітальні інвестиції	1005	754	842	88	11,6
Основні засоби	1010	17 690	23 218	5 528	13,1
первісна вартість	1011	22 824	32 313	9 489	14,1
знос	1012	5 134	9 095	3 961	17,7
Інвестиційна нерухомість	1015	—	—	—	—
первісна вартість	1016	—	—	—	—
знос	1017	—	—	—	—
Довгострокові фінансові інвестиції: які обліковуються за методом участі в капіталі інших підприємств	1030	—	—	—	—
інші фінансові інвестиції	1035	—	—	—	—
Довгострокова дебіторська заборгованість	1040	—	—	—	—
Інші необоротні активи	1090	—	—	—	—
Усього за розділом I	1095	18 444	24 060	5 616	13
II. Оборотні активи					
Запаси	1100	37 472	55 211	17 739	14,7
Виробничі запаси	1101	4 200	17 438	13 238	41,5
Незавершене виробництво	1102	1 825	11 075	9 250	60,6
Готова продукція	1103	26 999	17 543	-9 456	-6,4
Товари	1104	4 448	9 155	4 707	20,6
Поточні біологічні активи	1110	—	—	—	—
Векселі одержані	1120	—	—	—	—
Дебіторська заборгованість за продукцію, товари, роботи,	1125	8 980	2 972	-6 008	-3,3

послуги					
---------	--	--	--	--	--

Продовження табл. 2.1

1	2	3	4	5	6
Дебіторська заборгованість за розрахунками: за виданими авансами	1130	–	–	–	–
з бюджетом	1135	30	0	-30	–
у тому числі з податку на прибуток	1136	–	–	–	–
з нарахованих доходів	1140	–	–	–	–
із внутрішніх розрахунків	1145	–	–	–	–
Інша поточна дебіторська заборгованість	1155	6 659	10 827	4 168	16,3
Поточні фінансові інвестиції	1160	–	–	–	–
Гроші та їх еквіваленти	1165	2 248	557	-1 691	-2,4
Готівка	1166	–	–	–	–
Рахунки в банках	1167	2 248	557	-1 691	-2,4
Витрати майбутніх періодів	1170	49	117	68	23,9
Інші оборотні активи	1190	9 077	12 289	3 212	13,5
Усього за розділом II	1195	64 515	81 973	17 458	12,6
III. Необоротні активи, утримувані для продажу, та групи вибуття	1200	–	–	–	–
Баланс	1300	82 959	106 033	23 074	12,8
ПАСИВ					
I. Власний капітал					
Зареєстрований (пайовий) капітал	1400	600	600	0	0
Внески до незареєстрованого статутного капіталу	1401	–	–	–	–
Капітал у дооцінках	1405	–	–	–	–
Додатковий капітал	1410	–	–	–	–
Емісійний дохід	1411	–	–	–	–
Накопичені курсові різниці	1412	–	–	–	–
Резервний капітал	1415	–	–	–	–
Нерозподілений прибуток (непокритий збиток)	1420	8 761	11 651	2 890	13,3
Неоплачений капітал	1425	–	–	–	–
Вилучений капітал	1430	–	–	–	–
Інші резерви	1435	–	–	–	–
Усього за розділом I	1495	9 361	12 251	2 890	13,1
II. Довгострокові зобов'язання і забезпечення					
Відстрочені податкові зобов'язання	1500	–	–	–	–
Довгострокові кредити банків	1510	–	–	–	–
Інші довгострокові зобов'язання	1515	–	–	–	–
Довгострокові забезпечення	1520	–	–	–	–
Довгострокові забезпечення витрат персоналу	1521	–	–	–	–

Продовження табл. 2.1

1	2	3	4	5	6
Усього за розділом II	1595	–	–	–	–
III. Поточні зобов'язання і забезпечення					
Короткострокові кредити банків	1600	0	5 640	5 640	–
Векселі видані	1605	–	–	–	–
Поточна кредиторська заборгованість за: довгостроковими зобов'язаннями	1610	–	–	–	–
товари, роботи, послуги	1615	17 846	13 998	-3 848	-7,8
розрахунками з бюджетом	1620	625	250	-375	-0,4
у тому числі з податку на прибуток	1621	207	197	-10	-9,5
розрахунками зі страхування	1625	1	0	-1	-
розрахунками з оплати праці	1630	-3	0	-3	-
за одержаними авансами	1635	–	–	–	–
із внутрішніх розрахунків	1645	–	–	–	–
за страховою діяльністю	1650	–	–	–	–
Поточні забезпечення	1660	0	347	347	–
Доходи майбутніх періодів	1665	–	–	–	–
Інші поточні зобов'язання	1690	55 129	73 547	18 418	13,3
Усього за розділом III	1695	73 598	93 782	20 184	12,7
IV. Зобов'язання, пов'язані з необоротними активами, утримуваними для продажу, та групами вибуття	1700	–	–	–	–
V. Чиста вартість активів недержавного пенсійного фонду	1800	–	–	–	–
Баланс	1900	82 959	106 033	23 074	12,8

Згідно з даними з табл. 2.3. бачимо, що загальний обсяг активів підприємства зріс на 23 074 тис. грн, що становить 12,8%, це означає, що вартість майна підприємства збільшилася за звітний період. Причиною цього стало зростання як необоротних, так і оборотних активів.

Необоротні активи, до яких належать основні засоби, збільшилися на 5 616 тис. грн (13%). Це зростання сталося завдяки збільшенню вартості основних засобів, таких як будівлі, техніка тощо. Водночас, знос основних засобів також зріс на 3 961 тис. грн, що свідчить про старіння частини майна.

Загальний обсяг запасів підприємства за рік збільшився на 17 739 тис. грн (з 37 472 тис. грн до 55 211 тис. грн), що становить приріст 14,7%. Найбільше зросли виробничі запаси – на 13 238 тис. грн (41,5%), що свідчить про активну закупівлю матеріалів для виробництва, а також незавершене виробництво – на 9 250 тис. грн (60,6%), що вказує на зростання обсягів продукції, яка перебуває в процесі виготовлення. Товари збільшилися на 4 707 тис. грн (20,6%), що може свідчити про більші обсяги закупівель продукції для продажу. При цьому запаси готової продукції зменшилися на 9 456 тис. грн. (-6,4%), що можна пов'язати або зі зростанням продажів, або з низькою наявністю готової продукції на складах.

Збільшення запасів, як правило, вказує на те, що компанія готується збільшити виробництво або інтенсифікувати виробничу діяльність, як правило. Але якщо запаси готової продукції зменшуються, це може призвести до ризиків дефіциту продукції, доступної для продажу, якщо випуск нових одиниць не буде своєчасним. Необхідний контроль за ефективним використанням і неутворенням надлишкових запасів.

Власний капітал збільшився на 2 890 тис. грн. (13,1%) пояснюється отриманим прибутком, який залишився нерозподіленим і був внесений до капіталу підприємства. Це досить позитивний знак, оскільки таким чином підтверджується фінансова стійкість підприємства. Проте, поточні зобов'язання підприємства збільшилися на 20 184 тис. грн (12,7%), що вказує на зростання боргів. Зокрема, підприємство взяло короткостроковий кредит у розмірі 5 640 тис. грн. Збільшення поточних зобов'язань може бути ознакою того, що підприємство використовує позикові кошти для фінансування своєї діяльності.

Підприємство має позитивну динаміку зростання активів і капіталу, що свідчить про розвиток. Однак зростання боргів і проблеми з запасами та дебіторською заборгованістю можуть бути ознакою певних фінансових труднощів. Щоб зрозуміти, наскільки ефективно підприємство використовує

свої активи, важливо звернути увагу на стан основних засобів і правильність управління оборотними активами.

Щоб оцінити ефективність використання основних засобів, необхідно проаналізувати кілька важливих показників (табл. 2.2): [26]

— Коефіцієнт придатності основних засобів:

$$K_{\text{пр}} = \frac{\Phi.1\text{р.}1010}{\Phi.1\text{р.}1011}; \quad (2.1.1)$$

$$K_{\text{пр}}_{\text{початок}} = \frac{17\,690}{22\,824} \approx 0,78;$$

$$K_{\text{пр}}_{\text{кінець}} = \frac{23\,218}{32\,313} \approx 0,72;$$

— Коефіцієнт зносу основних засобів:

$$K_{\text{з}} = \frac{\Phi.1\text{р.}1012}{\Phi.1\text{р.}1011}; \quad (2.1.2)$$

$$K_{\text{з}}_{\text{початок}} = \frac{5\,134}{22\,824} \approx 0,22;$$

$$K_{\text{з}}_{\text{кінець}} = \frac{9\,095}{32\,313} \approx 0,28;$$

— Коефіцієнт майна виробничого призначення (Кмвп):

$$K_{\text{мвп}} = \frac{\Phi.1\text{р.}1100}{\Phi.1\text{р.}1300}; \quad (2.1.3)$$

$$K_{\text{мвп}}_{\text{початок}} = \frac{37\,472}{82\,959} \approx 0,45;$$

$$K_{\text{мвп}}_{\text{кінець}} = \frac{55\,211}{106\,033} \approx 0,52;$$

— Фондовіддача Фв:

$$\Phi_{\text{в}} = \frac{\Phi.2\text{р.}2000}{\Phi.1\text{р.}1010}; \quad (2.1.4)$$

$$\Phi_{\text{в}}_{\text{початок}} = \frac{61\,595}{17\,690} \approx 3,48;$$

$$\Phi_{\text{в}}_{\text{кінець}} = \frac{54\,137}{23\,218} \approx 2,33;$$

— Фондомісткість Фм:

$$\Phi_{\text{м}} = \frac{\Phi.1\text{р.}1010}{\Phi.2\text{р.}2000}; \quad (2.1.5)$$

$$\Phi_{\text{м}}_{\text{початок}} = \frac{17\,690}{61\,595} \approx 0,29;$$

$$\Phi_{\text{Мкінець}} = \frac{23\,218}{54\,137} \approx 0,43;$$

Таблиця 2.2.

Показники ефективності використання основних засобів підприємства

№ п/п	Показник	На поч. звітного періоду	На кін. звітного періоду	Відхилення
1.	Коефіцієнт придатності основних засобів (Кпр)	0,78	0,71	-0,06
2.	Коефіцієнт зносу основних засобів (Кз)	0,22	0,28	0,6
3.	Коефіцієнт майна виробничого призначення (Кмвп)	0,45	0,52	0,7
4.	Фондовіддача (Фв)	3,48	2,33	- 1,15
5.	Фондомісткість (Фм)	0,29	0,43	0,14

Загалом ці зміни відображають необхідність оновлення окремих основних фондів та підвищення їх ефективності. Крім того, слід проаналізувати дебіторську заборгованість організації, оскільки вона становить основну частину оборотних активів. Структура оборотних активів, частка дебіторської заборгованості в усіх них і умови, за якими компанія повертає свої борги, допоможуть краще описати фінансовий ризик, з яким стикається підприємство. Сам спільний аналіз структури дебіторської заборгованості виявляє проблеми щодо платіжної дисципліни, ефективності фінансового менеджменту тощо.

Оцінка оборотності та середнього терміну оплати компанії через деякі фінансові коефіцієнти, що відображають ефективність управління дебіторською заборгованістю.

Коефіцієнт дебіторської заборгованості: [16]

$$K_{\text{об. д. з}} = \frac{p.2000}{p.1125+p.1130+p.1135+p.1155}; \quad (2.1.6)$$

$$K_{\text{об. д. з}}_{\text{початок}} = \frac{61\,595}{8\,980 + 6\,659} \approx 3,94;$$

$$K_{\text{об. д. з}}_{\text{кінець}} = \frac{54\,137}{2\,972 + 10\,827} \approx 3,92;$$

Тривалість погашення дебіторської заборгованості: [28]

$$T_{\text{пог. д. з}} = \frac{360}{K_{\text{об. д. з}}}; \quad (2.1.7)$$

$$T_{\text{пог. д. з}_{\text{початок}}} = \frac{360}{3,94} \approx 91,3;$$

$$T_{\text{пог. д. з}_{\text{кінець}}} = \frac{360}{3,94} \approx 91,8;$$

За звітний період заборгованість за товари та послуги зменшилася з 8 980 тис. грн до 2 972 тис. грн., але при цьому інша заборгованість зросла з 6 659 тис. грн до 10 827 тис. грн. Оборотноість дебіторської заборгованості, тобто швидкість повернення коштів, майже не змінилася. : компанія отримує гроші від клієнтів приблизно 4 рази на рік. Середній термін погашення боргу також залишився на колишньому рівні і склав 91 день (три місяці). Це означає, що платіжна дисципліна клієнтів не погіршилася, але зростання іншої заборгованості може нести нові ризики. Необхідно постійно контролювати види дебіторської заборгованості, щоб уникнути фінансових проблем. Крім того, необхідно вжити всіх можливих заходів для забезпечення якнайшвидшої оплати покупцями, отримуючи таким чином стабільний грошовий потік.

Аналіз власного капіталу підприємства є найважливішим аспектом оцінки фінансового стану підприємства. Він передбачає вивчення структури і складу власного капіталу та змін, що відбуваються протягом звітного періоду.

Власний капітал зріс на 2 890 тис. грн. за рахунок збільшення нерозподіленого прибутку, що є позитивною тенденцією, яка свідчить про ефективність діяльності підприємства та здатність генерувати прибуток.

— Власний оборотний капітал:

$$В_{\text{об. к}} = p. 1195 - p. 1695 - p. 1520 - p. 1595; \quad (2.1.8)$$

$$В_{\text{об. к}_{\text{початок}}} = 64\,515 - 73\,598 = -9\,083;$$

$$В_{\text{об. к}_{\text{кінець}}} = 81\,973 - 93\,782 = -11\,809;$$

— позиковий капітал:

$$Пк = p. 1500 + p. 1510 + p. 1515 + (p. 1695 - p. 1660 - p. 1665) + p. 1700 \quad (2.1.9)$$

$$Пк_{\text{початок}} = 73\,598;$$

$$Пк_{\text{кінець}} = 93\,782 - 347 = 93\,435;$$

Для більш детального аналізу фінансового стану підприємства визначимо фінансову стабільність підприємства, рівень його незалежності від зовнішніх джерел та здатність покривати поточні зобов'язання. Оцінка цих показників також дає можливість виявити фактори, які впливають на фінансові результати та ефективність використання капіталу. Детальніше про ці показники представлено в таблиці 2.3. [3]

Таблиця 2.3

Аналіз структури капіталу

Капітал	На початок року	На кінець року	Відхилення	
			Абсолютне	Відносне
1	3	4	5	6
Капітал разом	82 959	106 033	23 074	12,8
Власний капітал	9 361	12 251	2 890	13,1
Довгострокові зобов'язання	-	-	-	-
Короткострокові кредити та позики	-	5 640	5 640	-
Поточні зобов'язання за розрахунками	73 598	93 435	19 837	12,7

За звітний рік загальний капітал підприємства збільшився на 12,8%, головним чином завдяки зростанню поточних зобов'язань на 12,7%. Власний капітал також зріс на 13,1%, однак його частка в загальній структурі капіталу залишається незначною.

Аналіз джерел формування капіталу є важливим етапом у оцінці фінансової стабільності та здатності підприємства ефективно управляти своїми ресурсами. Для цього використовуються різноманітні фінансові коефіцієнти, які дають змогу оцінити рівень залежності підприємства від

позикових джерел, а також визначити його фінансову незалежність і ризики, пов'язані з використанням зовнішнього фінансування. Важливими показниками є: [31]

$$\text{—} \quad \text{Кфн} = \frac{\Phi.1p.1495 + p.1520 + p.1525 + p.1660 + p.1665}{\Phi.1p.1900} \quad (2.1.10)$$

$$\text{Кфн}_{\text{початок}} = \frac{9\,361}{82\,959} \approx 0,11;$$

$$\text{Кфн}_{\text{кінець}} = \frac{12\,251}{106\,033} \approx 0,12;$$

$$\text{—} \quad \text{Кфз} = \frac{\Phi.1p.1900}{\Phi.1p.1495 + p.1520 + p.1525 + p.1660 + p.1665} \quad (2.1.11)$$

$$\text{Кфз}_{\text{початок}} = \frac{82\,959}{9\,361} \approx 8,86;$$

$$\text{Кфз}_{\text{кінець}} = \frac{106\,033}{12\,251} \approx 8,41;$$

$$\text{—} \quad \text{Ккпз} = \frac{\Phi.1p.1595 - p.1520 - p.1525 + p.1695 - p.1660 - p.1665 + p.1700}{\Phi.1p.1900};$$

(2.1.12)

$$\text{Ккпз}_{\text{початок}} = \frac{73\,598}{82\,959} \approx 0,89;$$

$$\text{Ккпз}_{\text{кінець}} = \frac{93\,782}{106\,033} \approx 0,88;$$

$$\text{—} \quad \text{Кфр} = \frac{\Phi.1p.1595 - p.1520 - p.1525 + p.1695 - p.1660 - p.1665 + p.1700}{\Phi.1p.1495 + p.1520 + p.1525 + p.1660 + p.1665}$$

(2.1.13)

$$\text{Кфр}_{\text{початок}} = \frac{73\,598}{9\,361} \approx 7,86;$$

$$\text{Кфр}_{\text{кінець}} = \frac{73\,598}{12\,251} \approx 5,81;$$

У таблиці 2.4 представлено аналіз основних показників джерел формування капіталу підприємства на початок та на кінець звітного періоду, зокрема відхилення між ними. Ці коефіцієнти дозволяють оцінити зміни у фінансовій структурі підприємства та рівень його фінансової стійкості. [4]

Аналіз джерел формування капіталу підприємства

Назва показника	На поч. звіт. періоду	На кін. звіт. періоду	Відхилення (+,-)
Коефіцієнт фінансової незалежності (автономії) (Кфн)	0,12	0,11	0,1
Коефіцієнт фінансової залежності (Кфз)	8,86	8,41	-0,45
Коефіцієнт концентрації позикового капіталу (Ккпз)	0,89	0,88	0,01
Коефіцієнт фінансового ризику (коефіцієнт фінансового лівериджу) (Кфр)	7,86	5,81	-2,05

Джерела формування капіталу підприємства свідчать про те, що протягом розглянутого періоду відбулися певні зміни у фінансовій структурі. Коефіцієнт фінансової незалежності знизився з 0,12 на початку року до 0,11 на кінець, що характеризує незначне зменшення частки власного капіталу в загальній сумі активів і, відповідно, зростання фінансової залежності підприємства. Коефіцієнт фінансової залежності знизився з 8,86 до 8,41, тут можна судити про зниження залежності від позикових коштів і поліпшення фінансового стану підприємства. Коефіцієнт концентрації позикового капіталу залишився практично на колишньому рівні (0,89 на початок періоду та 0,88 на кінець), що свідчить про стабільність у сфері використання позикових коштів. Коефіцієнт фінансового ризику знизився з 7,86 до 5,81, що є позитивним для компанії, оскільки це означає менші фінансові ризики та кращу здатність обслуговувати зобов'язання. Ліквідність і ефективність виконання зобов'язань безпосередньо залежать від змін у фінансовій структурі підприємства.

Оцінка ліквідності компанії є суттєвою вимогою в аналізі платоспроможності компанії. Ліквідність балансу відображає здатність підприємства закривати свої зобов'язання за рахунок активів, які мають можливість швидко монетизуватися. Отже, необхідно було б оцінити активи компанії, визначивши ступінь їх ліквідності, таким чином з'ясувавши, як швидко компанія буде розраховуватися за зобов'язаннями.

Оцінка ліквідності балансу ТОВ «Збараж Агро-Трейд» здійснюється шляхом групування активів і пасивів за рівнем ліквідності. Це дозволить простежити можливість виконання підприємством своїх фінансових зобов'язань у той чи інший момент часу. Для аналізу ліквідності здійснюється розподіл активів і пасивів за рівнями ліквідності, що дозволяє оцінити можливість підприємства покрити борг до певної дати.

Нижче наведені формули, які використовуються при визначенні ліквідності кожної групи активів і пасивів, а також для розрахунку на початок і кінець звітного періоду. [14]

Актив:

$$\text{Високоліквідні (A1)} = \text{p.1160} + \text{p.1165} \quad (2.1.1)$$

$$A1_{\text{початок}} = 0 + 2\,248 = 2\,248;$$

$$A1_{\text{кінець}} = 0 + 557 = 557;$$

$$\text{Швидко ліквідні (A2)} = \text{P.1125} + \dots + \text{P.1155} \quad (2.1.13)$$

$$A2_{\text{початок}} = 8\,980 + 30 + 6\,659 = 15\,669;$$

$$A2_{\text{кінець}} = 2\,972 + 10\,827 = 13\,799;$$

$$\text{Повільно ліквідні (A3)} = \text{P.1100} + \text{P.1110} + \text{P.1170} + \text{P.1190} \quad (2.1.14)$$

$$A3_{\text{початок}} = 37\,472 + 49 + 9\,077 = 46\,598;$$

$$A3_{\text{кінець}} = 55\,211 + 117 + 12\,289 = 67\,617;$$

$$\text{Важко ліквідні (A4)} = \text{P.1095} \quad (2.1.15)$$

$$A4_{\text{початок}} = 18\,444;$$

$$A4_{\text{кінець}} = 24\,060;$$

Пасив:

$$\text{Найбільш термінові} = \text{P.1610} + \dots + \text{P.1630} + \text{P.1690} \quad (2.1.16)$$

$$П1_{\text{початок}} = 0 + 17\,846 + 625 + 207 + 1 + (-3) + 55\,129 = 73\,805;$$

$$П1_{\text{кінець}} = 13\,998 + 250 + 197 + 73\,547 = 87\,992;$$

$$\text{Короткострокові} = \text{P.1600} + \text{P.1665} \quad (2.1.17)$$

$$П2_{\text{початок}} = 0 + 0 = 0;$$

$$П2_{\text{кінець}} = 5\,640 + 0 = 5\,640;$$

$$\text{Постійні (стійкі)} = Р. 1495 + Р. 1520 + Р. 1525 + Р. 1660 \quad (2.1.18)$$

$$П4_{\text{початок}} = 9\,361 + 0 + 0 = 9\,361;$$

$$П4_{\text{кінець}} = 12\,251 + 0 + 0 = 12\,251;$$

Таблиця 2.5

Аналіз ліквідності балансу ТОВ «Збараж Агро-Трейд»

Актив	На поч. зв. періоду	На кін. зв. періоду	Відхилення (+, -)	Пасив	На поч. зв. періоду	На кін. періоду	Відхилення (+, -)
Високо ліквідні активи (А1)	2 248	557	- 1691	Найбільш термінові зобов'язання (П1)	73805	87992	14187
Швидко ліквідні (А2)	15 669	13799	- 1870	Короткострокові пасиви (П2)	—	5640	5640
Повільно ліквідні (А3)	46 598	67617	21019	Довгострокові пасиви (П3)	—	—	—
Важко ліквідні (А4)	18 444	24060	5616	Постійні пасиви (П4)	9361	12598	3237
Баланс	82 959	106 033		Баланс	82959	106033	

Аналіз ліквідності балансу ТОВ «Збараж Агро-Трейд» показує зменшення високоліквідних активів та дебіторської заборгованості, що може свідчити про зниження здатності підприємства швидко покривати термінові зобов'язання. Однак, зростання запасів і основних засобів вказує на збільшення довгострокових інвестицій. Збільшення короткострокових зобов'язань та власного капіталу свідчить про певну фінансову стабільність, але знижена ліквідність потребує уваги для підтримання здатності підприємства виконувати поточні зобов'язання.

Для більш детальної оцінки ліквідності та платоспроможності підприємства використовують ряд інших відносних показників (табл. 2.6):

— Коефіцієнт поточної ліквідності:

$$К_{пл} = \frac{\Phi.1.p.1195}{\Phi.1.p.1695}; \quad (2.1.19)$$

$$K_{пл\text{початок}} = \frac{64\,515}{73\,598} \approx 0,88;$$

$$K_{пл\text{кінець}} = \frac{81\,973}{93\,782} \approx 0,87;$$

Коефіцієнт швидкої ліквідності:

$$K_{шл} = \frac{\Phi.1.p.1195 - (p.1100 - p.1110)}{\Phi.1.p.1695} \quad (2.1.20)$$

$$K_{шл\text{початок}} = \frac{64\,515 - (37\,472 - 0)}{73\,598} \approx 0,37;$$

$$K_{шл\text{кінець}} = \frac{81\,973 - (55\,211 - 0)}{93\,782} \approx 0,29;$$

— Коефіцієнт абсолютної ліквідності:

$$K_{ал} = \frac{\Phi.1.p.1165}{\Phi.1.p.1695} \quad (2.1.21)$$

$$K_{ал\text{початок}} = \frac{2\,248}{73\,598} \approx 0,03;$$

$$K_{ал\text{кінець}} = \frac{557}{93\,782} \approx 0,006;$$

— Коефіцієнт загальної ліквідності:

$$K_{зл} = \frac{\Phi.1.p.1165}{\Phi.1.p.1695} \quad (2.1.22)$$

$$K_{зл\text{початок}} = \frac{2\,248}{73\,598} \approx 0,03;$$

$$K_{зл\text{кінець}} = \frac{557}{93\,782} \approx 0,006;$$

— Маневреність робочого капіталу:

$$K_{мрк} = \frac{\Phi.1.p.1160 + p.1165}{\Phi.1.p.1195 - p.1695} \quad (2.1.23)$$

$$K_{мрк\text{початок}} = \frac{2\,248}{64\,515 - 73\,598} \approx -0,25;$$

$$K_{мрк\text{кінець}} = \frac{557}{81\,973 - 93\,782} \approx -0,05;$$

— Коефіцієнт захищеного періоду:

$$K_{зп} = \frac{\Phi.1.p.1195}{(\Phi.2.p.2050 + p.2130 + p.2150 + p.2180) \div 360 \text{ днів}} \quad (2.1.24)$$

$$K_{зп\text{початок}} = \frac{64\,515}{(49\,412 + 5\,016 + 326) \div 360} \approx 424,17;$$

$$K_{зп\text{кінець}} = \frac{81\,973}{(44\,355 + 4\,376 + 2\,205) \div 360} \approx 579,35;$$

— Коефіцієнт забезпеченості реалізації робочим капіталом:

$$K_{зрк} = \frac{\phi.1p.1160 + p.1165}{\phi.2p.2000} \quad (2.1.25)$$

$$K_{зрк\text{початок}} = \frac{2\,248}{61\,595} \approx 0,04;$$

$$K_{зрк\text{кінець}} = \frac{557}{54\,137} \approx 0,01;$$

— Коефіцієнт довгострокового фінансового забезпечення першого ступеню:

$$D1 = \frac{\phi.1p.1495 + p.1520 + p.1525 + p.1660 + p.1665}{\phi.1p.1095} \quad (2.1.29)$$

$$D1_{\text{початок}} = \frac{9\,361}{18\,444} \approx 0,5;$$

$$D1_{\text{кінець}} = \frac{12\,251 + 347}{24\,060} \approx 0,52;$$

— Коефіцієнт довгострокового фінансового забезпечення другого ступеню:

$$D2 = \frac{\phi.1p.1495 + p.1595 + p.1660 + p.1665}{\phi.1p.1095} \quad (2.1.31)$$

$$D2_{\text{початок}} = \frac{9\,361}{18\,444} \approx 0,5;$$

$$D2_{\text{кінець}} = \frac{12\,251 + 347}{24\,060} \approx 0,52;$$

— Ефективна заборгованість (Ез):

$$Ез = p.1695 - (p.1125 + .. + p.1165) \quad (2.1.33)$$

$$Ез_{\text{початок}} = 73\,598 - (8\,980 + 30 + 6\,659 + 2\,248) = 55\,681;$$

$$Ез_{\text{кінець}} = 93\,782 - (2\,972 + 10\,827 + 557) = 79\,426;$$

Таблиця 2.6

Аналіз ліквідності і платоспроможності підприємства

Назва показника	На поч. звіт. періоду	На кін. звіт. періоду	Відхи- лення
1	2	3	4
Коефіцієнт поточної ліквідності (Кпл)	0,88	0,87	-0,01
Коефіцієнт швидкої ліквідності (Кшл)	0,37	0,29	-0,08
Коефіцієнт абсолютної ліквідності (Кал)	0,03	0,006	-0,024
Коефіцієнт загальної ліквідності (Кзл)	0,03	0,006	-0,024
Маневреність робочого капіталу (Кмрк)	-0,25	-0,05	-0,3
Коефіцієнт захищеного періоду (Кзп)	424,17	579,35	133,18
Коефіцієнт забезпеченості реалізації робочим капіталом (Кзрк)	0,04	0,01	-0,03
Коефіцієнт довгострокового фінансового забезпечення першого ступеню (Д1)	0,5	0,52	0,2
Коефіцієнт довгострокового фінансового забезпечення другого ступеню (Д2)	0,5	0,52	0,2
Робочий капітал (власні оборотні кошти; чисті оборотні активи) (РК, ВОК, ЧОА)	-9 083	-11 802	-20 885
Ефективна заборгованість (Ез)	55 681	79 426	20 745

Фінансовий стан підприємства за звітний період демонструє змішані результати. Коефіцієнт поточної ліквідності в основному незначно з 0,88 до 0,87, залишаючись трохи нижче стандартного значення, все ще хороший показник відносності компанії для покриття короткострокових зобов'язань. Водночас швидка ліквідність впала з 0,37 до 0,29, що свідчить про проблеми з погашенням боргу без урахування резервів. Абсолютна ліквідність також впала з 0,03 до 0,006, що вказує на дуже низький рівень негайного розрахункового фонду. Маневреність оборотного капіталу залишилася на рівні -0,05 з -0,25; це свідчить про дефіцит внеску власного капіталу для фінансування операцій. Багатообіцяючою тенденцією є збільшення коефіцієнта захищеного періоду, що підкреслює кращу підтримку поточних активів для операційної діяльності.

Таблиця 2.7 Аналіз фінансової стійкості шляхом розрахунку різних показників: [40]

— Наявність власних коштів:

$$B = \Phi. 1p. 1495 + p. 1520 + p. 1525 + p. 1660 + p. 1665 - p. 1095; \quad (2.1.34)$$

$$B_{\text{початок}} = 9\,361 - 18\,444 = -9\,083;$$

$$B_{\text{кінець}} = 12\,251 + 347 - 24\,060 = -11\,462;$$

— Наявність власних та довгострокових коштів:

$$ВД = \Phi.1\text{р.}1495 + \text{р.}1595 + \text{р.}1660 + \text{р.}1665 - \text{р.}1095 \quad (2.1.35)$$

$$ВД_{\text{початок}} = 9\,361 - 18\,444 = -9\,083;$$

$$ВД_{\text{кінець}} = 12\,251 + 347 - 24\,060 = -11\,462;$$

— Наявність загальних коштів

$$ЗК = \Phi.1\text{р.}1495 + \text{р.}1595 + \text{р.}1660 + \text{р.}1665 + \text{р.}1600 + \text{р.}1610 - \text{р.}1095 \quad (2.1.36)$$

$$ЗК_{\text{початок}} = 9\,361 - 18\,444 = -9\,083;$$

$$ЗК_{\text{кінець}} = 12\,251 + 347 + 5\,640 - 24\,060 = -5\,822;$$

— Запаси:

$$ЗП = \Phi.1\text{ р.}1100 + \text{р.}1110 + \text{р.}1170 \quad (2.1.37)$$

$$ЗП_{\text{початок}} = 34\,472 + 49 = 34\,521;$$

$$ЗП_{\text{кінець}} = 55\,211 + 117 = 55\,328;$$

— Надлишок (дефіцит) власних коштів:

$$\Phi_B = B - ЗП, \quad (2.1.38)$$

$$\Phi_{B_{\text{початок}}} = -9\,083 + 34\,521 = 25\,438;$$

$$\Phi_{B_{\text{кінець}}} = -11\,462 + 55\,328 = 43\,866;$$

Надлишок (дефіцит) власних та довгострокових коштів:

$$\Phi_{ВД} = ВД - ЗП, \quad (2.1.39)$$

$$\Phi_{ВД_{\text{початок}}} = -9\,083 - 34\,521 = -43\,604;$$

$$\Phi_{ВД_{\text{кінець}}} = -11\,462 - 55\,328 = -66\,790;$$

Надлишок (дефіцит) загальних коштів:

$$\Phi_{ЗК} = ЗК - ЗП, \quad (2.1.40)$$

$$\Phi_{ЗК_{\text{початок}}} = -9\,083 - 34\,521 = -43\,604;$$

$$\Phi_{ЗК_{\text{кінець}}} = -5\,822 - 55\,328 = -61\,150;$$

Коефіцієнт фінансового ризику:

$$К_{фр} = \frac{\Phi.1p.1595 - p.1520 - p.1525 + p.1695 - p.1660 - p.1665 + p.1700}{\Phi.1 p.1495 + p.1520 + p.1525 + p.1660 + p.1665} \quad (2.1.41)$$

$$К_{фр_{\text{початок}}} = \frac{55\,129}{9\,361} \approx 5,89;$$

$$К_{фр_{\text{кінець}}} = \frac{73\,547}{12\,251} \approx 6$$

Таблиця 2.7

Аналіз фінансової стійкості

Назва показника	На поч. звітного періоду	На кін. звітного періоду	Відхилення (+,-)
Наявність власних коштів (В)	-9 083	-11 462	1,26
Наявність власних та довгострокових коштів (ВД)	-9 083	-11 462	1,26
Наявність загальних коштів (ЗК)	-9 083	-5 822	0,64
Запаси (Зп)	34 521	55 328	1,6
Дефіцит власних коштів (Фв)	25 438	43 866	1,72
Дефіцит власних та довгострокових коштів (Фвд)	-43 604	-66 790	1,53
Дефіцит загальних коштів (Фзк)	-43 604	-61 150	1,4
Коефіцієнт фінансового ризику (Кфр)	5,89	6	0,11

Таким чином, підприємство має недостатній рівень власних коштів для покриття своїх фінансових потреб. Так, на початку періоду, що розглядається, частка власного капіталу в структурі ресурсів ледь перевищувала 11,3%, а на кінець цього періоду – лише 8,7%. Залишається в основному борг, а це створює значну залежність підприємства від позикових коштів.

Аналіз свідчить про значний дефіцит власних коштів підприємства, який на кінець звітного періоду склав 43866 тис. грн., що на 72% більше, ніж

на початок. Загальна бідність зростає в міру дефіциту ресурсів; це збільшує фінансові ризики. Коефіцієнт фінансового ризику становить 6, що свідчить про високу залежність підприємства від позикового капіталу. Така ситуація знижує фінансову стійкість підприємства та створює ризики через значне фінансове навантаження та залежність від зовнішніх джерел фінансування.

Після завершення аналізу розглядаються основні фінансові показники підприємства щодо його господарської діяльності за звітний період. Для більш детального аналізу в дослідженні використовуються показники доходів, витрат і прибутку, які дозволяють оцінити ефективність бізнесу та визначити основні фактори, що впливають на фінансовий результат. За результатами зміни цих показників можна зробити висновки про фінансову стійкість, а також перспективи розвитку підприємства.

У таблиці 2.8 наведено більш детальний аналіз фінансових результатів підприємства, включаючи дані про доходи, витрати та прибуток за період. Це дозволяє аналітикам і керівництву порівнювати цифри за попередній період і робити висновки щодо фінансового стану компанії. Зміни в доходах, витратах і прибутку дозволяють користувачеві оцінити внесок різних впливів у загальний фінансовий результат, а також забезпечують глибоке уявлення про економічний стан підприємства. [5]

Таблиця 2.8

Аналіз фінансових результатів діяльності підприємства за звітний період

Назва рядка	Код рядка	За зв. пер., тис. грн	За анал. попер.період року, тис. грн	Абсолютне відхилення
1	2	3	4	5
Чистий дохід від реалізації продукції (товарів, робіт, послуг)	2000	61 595	54 137	7 458
Чисті зароблені страхові премії	2010	—	—	—
Премії підписані, валова сума	2011	—	—	—
Премії, передані у перестраховування	2012	—	—	—
Зміна резерву незароблених премій, валова сума	2013	—	—	—

Продовження табл. 2.8

Зміна частки перестраховиків у резерві незароблених премій	2014	–	–	–
Собівартість реалізованої продукції (товарів, робіт, послуг)	2050	49 412	44 355	5 057
Чисті понесені збитки за страховими виплатами	2070	–	–	–
Валовий: прибуток	2090	12 183	9 782	2 401
Дохід (витрати) від зміни у резервах довгострокових зобов'язань	2105	–	–	–
Дохід (витрати) від зміни інших страхових резервів	2110	–	–	–
Зміна інших страхових резервів, валова сума	2111	–	–	–
Зміна частки перестраховиків в інших страхових резервах	2112	–	–	–
Інші операційні доходи	2120	1 407	64	1 343
Дохід від зміни вартості активів, які оцінюються за справедливою вартістю	2121	–	–	–
Дохід від первісного визнання біологічних активів і сільськогосподарської продукції	2122	–	–	–
Дохід від використання коштів, вивільнених від оподаткування	2123	–	–	–
Адміністративні витрати	2130	5 016	4 376	640
Витрати на збут	2150	4 509	2 205	2 304
Інші операційні витрати	2180	326	175	151
Витрат від зміни вартості активів, які оцінюються за справедливою вартістю	2181	–	–	–
Витрат від первісного визнання біологічних активів і сільськогосподарської продукції	2182	–	–	–
Фінансовий результат від операційної діяльності: прибуток	2190	3 739	3 090	649
Дохід від участі в капіталі	2200	–	–	–
Інші фінансові доходи	2220	266	139	127
Інші доходи	2240	–	4	-4
Дохід від благодійної допомоги	2241	–	–	–
Фінансові витрати	2250	341	115	226
Втрати від участі в капіталі	2255	–	–	–
Інші витрати	2270	–	–	–
Прибуток (збиток) від впливу інфляції на монетарні статті	2275	–	–	–
Фінансовий результат до оподаткування: прибуток	2290	3 664	3 118	546
Витрати (дохід) з податку на прибуток	2300	-667	-561	-1 228
Прибуток (збиток) від припиненої діяльності після оподаткування	2305	–	–	–
Чистий фінансовий результат: прибуток	2350	2 997	2 557	440

Згідно з даними таблиці, підприємство показало позитивну динаміку в своєму фінансовому стані. Чистий дохід від реалізації продукції зріс на 7 458 тис. грн, що свідчить про зростання обсягів продажу, що могло бути зумовлено як збільшенням попиту на продукцію, так і вдосконаленням процесів продажу.

Проте, зростання витрат на виробництво також мало місце: собівартість реалізованої продукції збільшилась на 5 057 тис. грн. Це свідчить про підвищення вартості сировини, матеріалів чи енергоносіїв, що могло вплинути на збільшення витрат виробництва.

Таким чином, валовий прибуток підприємства збільшився на 2401 тис. грн до 12,183 тис. грн. Це свідчить про те, що незважаючи на зростання собівартості продукції, підприємство змогло отримати більший прибуток від основної діяльності. Зростання адміністративних витрат на 640 і витрат на збут на 2304 тисячі гривень додатково передбачає збільшення витрат на управління та маркетингову діяльність. Це може бути пов'язано або зі збільшенням масштабу діяльності, або з відчуттям необхідності покращення обслуговування клієнтів.

Фінансові результати від операційної діяльності зросли на 649 тис. до 3739 тис. грн., що свідчить про ефективність основної діяльності підприємства. Проте витрати на фінансування зросли на 226 тис. грн., що трохи послабило фінансові результати.

Загалом, чистий прибуток підприємства за звітний період зріс на 440 тис. за період, що розглядається, і склав 2 997 тис. грн, що вказує на загальний кращий фінансовий стан компанії, хоча витрати зросли.

2.2. Особливості ведення первинного обліку розрахунків з працівниками у ТОВ «Збараж Агро-Трейд»

Організація первинного бухгалтерського обліку ТОВ «Збараж Агро-Трейд» є суттєвим фактором, оскільки вона в першу чергу формує активи, зобов'язання та власний капітал компанії. Бухгалтерський облік, як правило, ведеться на підставі первинних документів, які містять усю інформацію для будь-яких рішень, які приймає керівництво. Отже, за винятком цієї чіткої системи збору та обробки бухгалтерських даних, немає практичного контролю, який можна здійснювати щодо фінансів і ресурсів у розпорядженні фірми. Значення бухгалтерського обліку полягає в тому, що він забезпечує організацію інформацією, необхідною для планування розумного прийняття рішень, а також контролю за ефективною діяльністю.

Організація збору та обробки інформації ТОВ «Збараж Агро-Трейд» має бути економічно спрямованою, тобто забезпечувати максимально ефективне використання матеріальних і трудових ресурсів. У цьому випадку це було б дуже легко виконуваним завданням за умови хорошого запису та використання наукових (сучасних) методів бухгалтерського обліку, а також процесів автоматизації.

Сьогодні в сучасному бізнес-середовищі ефективне управління заробітною платою є критичним фактором успіху будь-якої організації. «Розрахунок заробітної плати», який є основною роллю бухгалтерії, є найважливішим етапом у контролі фінансових витрат щодо винагороди. [19]

Аналіз цієї діяльності дозволить виявити потенційні недоліки в структурі оплати праці та проблеми, розробити стратегії їх усунення та покращення. Це, у свою чергу, сприятиме підвищенню продуктивності та конкурентоспроможності організації. Отже, правильна оцінка та вдосконалення розрахунку заробітної плати на початковому рівні бухгалтерського обліку є вирішальним етапом у розробці ефективної стратегії управління персоналом та фінансами ТОВ «Збараж Агро-Трейд».

За сучасними стандартами менеджменту та бухгалтерського обліку, на даний момент облік заробітної плати є найважливішою обліковою інформацією для контролю та аналізу всіх грошових потоків, що стосуються

оплати праці працівників. Поряд із витратами, пов'язаними із заробітною платою, такими як усі інші податки, збори та збори, виплати соціального страхування, засоби правового захисту та допоміжні витрати, усі пов'язані з цим витрати є основними рахунками в цих рахунках. [41]

Цей аналіз дає керівництву підказку щодо найкращого та найдоцільнішого використання ресурсів і скорочення витрат на робочу силу, зокрема, для сприяння стабільному зростанню та продуктивності підприємства.

ТОВ «Збараж Агро-Трейд» сільськогосподарські машини та обладнання, а також надає послуги з їх обслуговування. Кількість працівників у складі компанії - 32.

Оподаткування є життєво важливою складовою фінансових відносин у державі. Вона постає основною формою фіскальних взаємодій у сучасних товарно-грошових відносинах. Загальновстановлену систему оподаткування може застосовувати підприємство, яке не встановлює вимог чи обмежень щодо виду діяльності, валового річного доходу, чисельності працівників і навіть спрощену систему.

Оскільки ТОВ «Збараж Агро-Трейд» працює на загальній системі оподаткування, воно оподатковується податком на прибуток підприємств за ставкою 18%, податком на додану вартість 20%, податком на доходи фізичних осіб 18%, єдиним соціальним внеском . 22%, військовий збір – 1,5%.

Тому до складу бухгалтерії підприємства повинні входити головний бухгалтер, бухгалтер з обліку запасів і руху, бухгалтер з грошових операцій.

Бухгалтерський відділ підприємства включає в себе головного бухгалтера, бухгалтер з обліку та руху матеріалів і бухгалтер по грошових операціях.

Відповідно до Закону України «Про бухгалтерський облік та фінансову звітність в Україні» бухгалтерський облік має бути безперервним і є обов'язковим, починаючи з моменту реєстрації суб'єкта господарювання і

закінчуючи його припиненням. Усі фінансові, податкові, статистичні та інші звіти, що базуються на грошових цифрах, формуються на основі бухгалтерських записів. ТОВ «Збараж Агро-Трейд» розробило методику та організацію бухгалтерського обліку з урахуванням специфіки своєї діяльності. Ключові принципи, процедури та методи бухгалтерського обліку підприємства викладені у внутрішніх організаційних положеннях, якщо відповідним державним законодавством дозволено кілька варіантів бухгалтерського обліку.

Бухгалтерський облік ТОВ «Збараж Агро-Трейд» ведеться з метою встановлення точного та чесного фінансового стану компанії, а також результатів її діяльності та руху грошових коштів. Ця інформація має вирішальне значення як для оперативного, так і для стратегічного управління, допомагає в розробці та виконанні робочих планів, проводить економічний і фінансовий аналіз і сприяє внутрішньому аудиту.

Структура обліку витрат на підприємстві передбачає повне відображення всієї господарської діяльності на рахунках бухгалтерського обліку з дотриманням правил документообігу, плану рахунків, уніфікованих первинних облікових документів. Такий підхід дозволяє точно відображати всі виробничо-витратні операції у фінансових записах і забезпечує точне відображення управлінського обліку. [13]

Існує кілька методів ведення обліку витрат на підприємстві, включаючи підхід контролю витрат, який допомагає керувати ефективним використанням трудових і матеріальних ресурсів.

Одним із важливих обов'язків бухгалтерії в організації є управління обліком заробітної плати. Для забезпечення точної та своєчасної оплати праці працівників, правильного заробітку та відповідних відрахувань, ТОВ «Збараж Агро-Трейд» впровадило систему документообігу. Ця система охоплює процеси розрахунку заробітної плати, обліку робочого часу та визначення виплат. На кожній стадії цього процесу використовуються

стандартні форми первинних облікових документів, які відповідають процедурним вимогам. [20]

Керівництво ТОВ «Збараж Агро-Трейд» вважає заробітну плату важливою, тому тут використовується як погодинна, так і відрядна система оплати праці. Стандартні погодинні ставки застосовуються до офісних посад і визначаються на основі типових ставок для таких посад. За окремими «будівельними та іншими роботами» оплата провадиться відрядно за встановленими розцінками за кожну виконану одиницю робіт. Крім того, бонуси збільшують обидва типи доходу, коли досягаються певні показники, пов'язані з якістю та кількістю виконаної роботи.

Організація дотримується вказівок і практик, які сприяють ефективному обліку заробітної плати та управлінню відповідними податками. Ці процедури встановлено відповідно до національних стандартів і внутрішніх положень компанії, що гарантує точність і надійність бухгалтерського процесу.

2.3. Аналітичний та синтетичний облік виплат заробітної плати

У ТОВ «Збараж Агро-Трейд» розрахунки з працівниками, пов'язані із виплатами заробітної плати, ведуться на рахунку 66 «Розрахунки за виплатами працівникам». На цьому рахунку обліковуються всі види виплат персоналу, включаючи заробітну плату, премії, соціальні виплати та інші види заохочень. Крім того, тут відображаються суми, які не були отримані працівниками у визначені строки, тобто розрахунки з депонентами.

План рахунків передбачає поділ рахунка 66 на субрахунки (див. рис. 2.2.), що дозволяє деталізувати облік розрахунків із працівниками за їхніми видами.

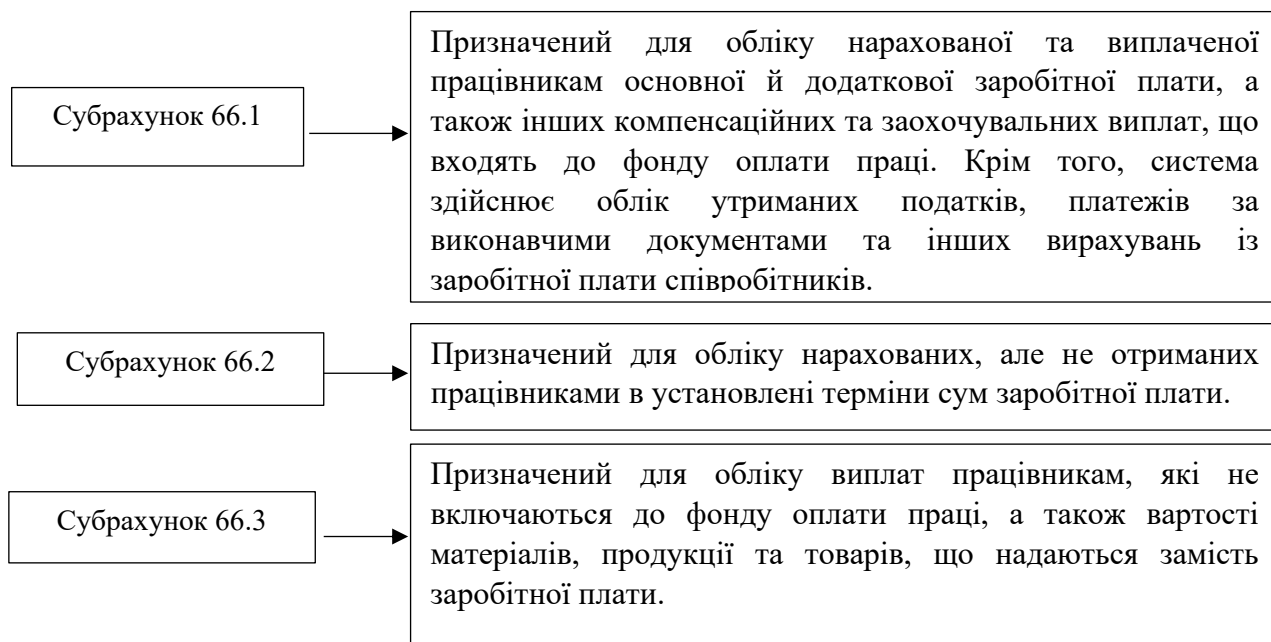

Рис. 2.2. Субрахунки балансового рахунку 66 «Розрахунки за виплатами працівникам» [9]

Основні записи щодо обліку нарахування заробітної плати працівників у ТОВ «Збараж Агро-Трейд» представлені в таблиці 2.10, яка містить кореспонденцію рахунків, пов'язаних із нарахуванням зарплати працівникам підприємства, а також утриманнями за різними видами витрат.

Таблиця 2.10

Типові кореспонденції з бухгалтерського обліку розрахунків із заробітної плати у ТОВ «Збараж Агро-Трейд» [18]

№ з/п	Господарська операція	Проведення	
		Дт	Кт
1	2	3	4
	Нараховано заробітну плату персоналу підприємства:		
1.	- розробленням нематеріальними активами	154	661
	- які працюють у сфері виробництва продукції, виконання робіт чи надання послуг	23	
	- робота в загальному виробництві	91	
	- робота в адміністративно-управлінській сфер	92	
	- робота в загальній торговій діяльності	93	

	Нараховано заробітну плату персоналу підприємства:
--	--

2.	- розробленням нематеріальними активами	154	651
	- які працюють у сфері виробництва продукції, виконання робіт чи надання послуг	23	
	- які зайняті в загальному виробництві	91	
	- які зайняті на адміністративно-управлінській роботі	92	
	- які займаються продажем в основному	93	
3.	Утримання ПДФО	661	641 ПДФО
4.	Утримано військовий збір	661	641. ВЗ

На досліджуваному підприємстві працівникам надаються соціальні гарантії. Тимчасова непрацездатність відраховується з розрахункового періоду; звідки має бути здійснена оплата: за останні дванадцять місяців перед місяцем, у якому виникла хвороба, якщо працівник надав підприємству один рік або більше; за кількістю повних календарних місяців стажу, якщо працівник пропрацював менше року; за фактично відпрацьований час з дня укладення трудового договору до дня виходу на лікарняний, якщо працівником не виповнився навіть один повний календарний місяць.

Таблиця 2.11 відображає відповідність рахунків, що використовуються для нарахування та оплати лікарні працівників підприємства.

Таблиця 2.11

Типові кореспонденції з бухгалтерського обліку лікарняних у

ТОВ «Збараж Агро-Трейд»

№	Господарська операція	Бухгалтерська проводка	
		Дт	Кт
1.	Лікарняні, які були нараховані за перших 5 днів тимчасової втрати працездатності	949	663
2.	Лікарняні, які нараховані за наступні дні після подання заяви-розрахунку до Фонду соціального страхування.	378	663
3.	Нараховано ЄСВ	949	651
4.	Утримано ПДФО	663	641

5.	Утримано ВЗ	663	642
6.	Лікарняні кошти були перераховані на спеціальний рахунок у Фонд соціального страхування	378	663
7.	Сплата ПДФО	641	311
8.	Сплата ВЗ	642	311
9.	Виплата лікарняних підприємством	663	311
10.	Утримано ПДФО	641	313
11.	Утримано ПДФО	642	313
12.	Виплата лікарняних ФСС	663	313
13.	Перераховано ЄСВ	651	311

Правила надання відпусток у ТОВ «Збараж Агро-Трейд» визначаються відповідно до положень Закону України «Про відпустки». Працівники, які працюють за договором, у тому числі іноземні працівники, мають право на різні види відпусток. Компанія спеціально пропонує щорічні відпустки (основну, додаткову, за спеціальні види робіт), додаткові відпустки для тренувань, творчі відпустки, підготовку та участь у змаганнях, соціальні та неоплачувані відпустки. Працівник, який планує свою відпустку, подає заяву про неї, за якою директор видає наказ про надання відпустки.

Типові кореспонденції з нарахування та виплати відпускних працівникам підприємства наведено у таблиці 2.12.

Таблиця 2.12

Типові кореспонденції з бухгалтерського обліку відпускних у ТОВ
«Збараж Агро-Трейд»

№	Господарська операція	Кореспонденція	
		Дт	Кт
1.	Нараховано суму відпускних	471	661
2.	Нараховано ЄСВ	471	651
3.	Утримано ПДФО	661	641
4.	Утримано ВЗ	661	642

5.	Виплачено ЄСВ	651	311
6.	Виплачено ПДФО	641	311
7.	Виплачено ВЗ	642	311

Таким чином, важко вести облік розрахунків заробітної плати, оскільки кожен заробітна плата працівника повинна бути точно розрахована бухгалтерією відділ компанії. Це включає в себе оцінку якості та обсяг витраченої праці, правильність оформлення відрахувань і нарахувань до виплата заробітної плати, а також відповідність соціальних виплат доо положення, які діють у законодавстві перед робочою силою

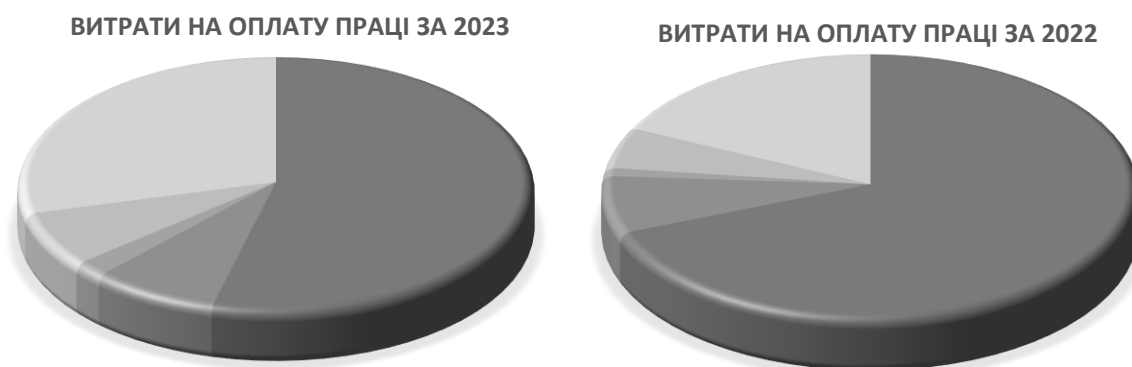
Аналітичний облік розрахунків з персоналом ведеться за розрахунково-платіжними відомостями, що ведуться окремо на кожного працівника. Ця інформація повинна містити інформацію про нарахування за видами виплат та утримання із заробітної плати за першу половину та другу половину місяця. Розрахунково-платіжні відомості за перше та друге півріччя:

- Ліворуч від яких наведено розмір заробітної плати за видами нарахувань (основна, додаткова, компенсаційна, стимулююча).
- Праворуч в оригіналах зазначаються суми, виплачені працівникам, утримання (податки, відрахування, внески, аліменти тощо) і чиста заробітна плата, отримана працівником.

Для інформаційних цілей усієї компанії складається зведений реєстр заробітної плати з ідентичними характеристиками, але із загальними нарахуваннями та утриманнями.

Виплати з оплати праці складають левову частку витрат підприємства. Для обліку цих витрат використовуються рахунки класу 8 «Витрати за елементами» та класу 9 «Витрати на діяльність», що дозволяє адекватно відобразити всі види витрат на оплату праці як основну складову загальних витрат.

Витрати на оплату праці як фактор собівартості продукції (робіт, послуг). Як показано на рисунку 2.2.1, на початок періоду виробнича собівартість становила 52820 тис. гривень, а на кінець вона зросла до 56,895 тис. грн. Для відображення цих витрат використовується рахунок 23 "Виробництво". Такий облік гарантує правильність визначення собівартості та ефективне планування витрат підприємства.

Діаграма 2.2.1. Витрати на оплату праці

До загальновиробничих витрат включають заробітну плату керівного складу цехів і дільниць, а також фахівців, що займаються вдосконаленням виробничих процесів та підвищенням якості продукції. Ці витрати обліковуються на рахунку 91 «Загальновиробничі витрати».

2.4. Аудит розрахунків з працівниками в ТОВ «Збараж Агро-Трейд»

Внутрішній контроль господарської діяльності є одним із основних елементів фінансової стабільності та вимог законодавства для ТОВ «Збараж Агро-Трейд». В Україні, згідно із законом, з 2020 року до кінця 2023 року діяв мораторій на будь-які перевірки контролюючими органами. Справжні, поглиблені камеральні перевірки проводились за поданими повідомленнями або у разі грубих порушень; всі інші не були виконані. Тоді ТОВ «Збараж Агро-Трейд» продемонструвало високу дисципліну у

виконанні обов'язків — вчасно надавала всю необхідну звітність, сплачувало податки, що мінімізувало ризики виїзних перевірок. У 2024 році підприємство набуло статусу критичної інфраструктури, що свідчить про його важливість для економічної стабільності країни. Статус акцентує увагу на зобов'язаннях компаній щодо своєчасної сплати податків, виконання робіт та реалізації стратегічних завдань із його сфери.

Здійснення найвищого рівня ефективності операцій, включаючи досягнення достовірної фінансової звітності, а також досягнення ефективного управління внутрішніми бізнес-процесами є основним обов'язком системи внутрішнього контролю ТОВ «Збараж Агро-Трейд». Усе це адекватно внутрішньому середовищу, яке створює сили, що стикаються з суб'єктом, і значною мірою піддається їхньому впливу. Це дозволить впоратися з викликами і в той же час досягти стабільності підприємства. Основними функціями внутрішнього аудиту є оцінка ефективності внутрішнього контролю, оцінка щодо надійності фінансової звітності та обґрунтованості використання ресурсів, а також дотримання законів і нормативних актів. У цьому обсязі особлива увага приділяється оцінці управління фінансовими ресурсами, витратами, розрахунками з працівниками, сплатою податків, а також ризикам, які можуть загрожувати ефективності діяльності компанії.

Для забезпечення узгодженості підходу до аудиту складається річний план аудиту, який включає всі ключові напрями діяльності компанії. Серед них: контроль за обліком зернових залишків, аналіз витрат на обслуговування елеваторного обладнання, ефективність розрахунків з постачальниками, працівниками. Усі дані аудиту збираються за допомогою сучасного програмного забезпечення BAS Accounting, яке впроваджено на підприємстві. Це допомагає отримувати точну інформацію про доходи, витрати на транзакції та рух зерна.

Під час аудитів спеціалісти компанії проводять поглиблений аналіз зібраних даних, виявляють відхилення від встановлених норм або планових показників і формулюють рекомендації щодо їх усунення. Наприклад, під час однієї з перевірок було зазначено, що витрати на пальне зростають через те, що в період відключення електроенергії частіше використовуються генератори. Завдяки розробленим рекомендаціям було оптимізовано питання енергоресурсів шляхом встановлення графіків роботи обладнання, що призвело до зниження його вартості.

Також компанія активно працює над оптимізацією витрат та мінімізацією ризиків. Аудити вартості ремонту зерносушарок, оновлення обладнання для зберігання зерна, умов транспортування та зберігання продукції дозволять зменшити втрати та неефективність ресурсів. Високий рівень уваги до податкового та трудового законодавства дозволяє уникнути штрафів і підтримує репутацію надійного партнера.

Результати внутрішнього аудиту в ТОВ «Збараж Агро-Трейд» підтверджують правильність управлінських рішень. Операції з персоналом перевіряються, що дає можливість своєчасно та правильно розраховувати винагороди та податки, що позитивно впливає на мотивацію та продуктивність як таку.

РОЗДІЛ 3. ШЛЯХИ ВДОСКОНАЛЕННЯ ОБЛІКУ РОЗРАХУНКІВ З ОПЛАТИ ПРАЦІ НА ПІДПРИЄМСТВІ ТОВ «ЗБАРАЖ АГРО-ТРЕЙД»

Управління заробітною платою є важливою частиною фінансової діяльності підприємства, оскільки воно безпосередньо впливає на ефективність роботи бухгалтерії, задоволеність працівників та відповідність чинним нормативно-правовим актам. Для покращення цих процесів на ТОВ «Збараж Агро-Трейд» доцільно впровадити ряд інноваційних рішень, що дозволять автоматизувати облік, забезпечити прозорість фінансових операцій і знизити ризик помилок.

Важливим кроком у вдосконаленні є інтеграція програмного забезпечення BAS, що використовується на підприємстві, з банківськими системами. Такий підхід дасть змогу автоматизувати процес переведення заробітної плати на банківські рахунки працівників. [42]

Основні переваги інтеграції:

- Автоматизація передачі даних. Усі розрахунки щодо заробітної плати, податків та інших утримань, виконані в системі BAS, автоматично передаватимуться до банку. Це знімає потребу вручну формувати платіжні доручення.
- Зменшення ризику помилок. Всі операції виконуватимуться автоматично, без ручного введення даних, що виключає можливість технічних чи людських помилок.
- Прозорість і контроль. Керівництво зможе відстежувати виконання виплат у режимі реального часу, що спрощує управління фінансовими потоками.
- Економія часу та ресурсів. Завдяки автоматизації скорочується час на виконання рутинних операцій і знижується навантаження на працівників бухгалтерії.

Інтеграція з банківськими системами значно полегшить облік розрахунків із заробітної плати, зробить процеси швидшими й ефективнішими, а працівники отримуватимуть заробітну плату вчасно і без затримок.

Ще одним важливим кроком є перехід на електронні розрахункові листки. Відмова від паперових документів дозволить знизити витрати підприємства, спростити доступ до інформації й підвищити рівень конфіденційності даних.

Переваги електронних розрахункових листків: [8]

- Зручність для співробітників. Вони отримають копії своїх платіжних відомостей в електронному вигляді на свою електронну пошту або у вигляді PDF-файлів, надісланих вказаній особі. Не потрібно буде друкувати будь-які паперові документи, що економить на канцелярському приладді та скорочує час, необхідний для підготовки документації.
- Ресурсозбереження. Оскільки не потрібно друкувати на папері, це означає економію канцелярського приладдя та менше часу на підготовку документації.
- Безпека даних. Електронні платіжні відомості зберігаються в захищеній системі, яка гарантує конфіденційність особистої інформації співробітників.
- Прозорість розрахунків. Працівники можуть у будь-який час переглянути свою нараховану заробітну плату, відрахування та чисту заборгованість.

Система BAS може автоматично формує електронні платіжні відомості. Це значно полегшує процес ведення бухгалтерського обліку, скорочує час підготовки документів і виключає можливість втрати або псування паперових матеріалів. Поряд з інтеграцією BAS з банківськими системами та запровадженням електронних платіжних відомостей, організації необхідно розглянути наступне як сфери вдосконалення:

— Автоматизація обробки звітності. Система BAS дозволяє формувати звіти до податкових органів і фондів автоматично, що зменшує ризик помилок і заощаджує час.

— Процес звітності автоматизований. Система BAS дозволяє автоматично надсилати звіти до податкових органів та фондів, що знижує ймовірність помилок та економить час.

— Оптимізовано години роботи бухгалтерів. Якщо функції BAS використовуватимуться для автоматизації тих справ, які виконуються в рутинному режимі, то аналіз і стратегічне планування отримають більше робочого часу.

— Навчання працівників. Саме регулярне навчання бухгалтерів за новими програмами зробить їх впевненими у своїх силах працювати з електронними засобами.

Це означає, що облік заробітної плати був потужним рушієм підвищення ефективності управління фінансами для ТОВ «Збараж Агро-Трейд». Інтеграція BAS з банківською системою, впровадження електронних розрахункових аркушів дозволить заощадити кошти, зменшити кількість помилок, забезпечить легкий доступ до інформації та зробить прозорою будь-яку фінансову операцію. Вищевказані зміни розроблені для того, щоб бухгалтерія була більш ефективною та змусила співробітників більше довіряти їй, що в кінцевому підсумку підвищує загальну продуктивність та репутацію підприємства.

ВИСНОВОК

Магістерська робота передбачає детальне дослідження організації обліку, аналізу та контролю розрахунків з працівниками на прикладі ТОВ «Збараж Агро-Трейд». Дослідження допоможе оцінити поточний стан облікових процесів підприємства, виявити його сильні сторони як виду діяльності, а також виявити недоліки та упущення, які перешкоджають ефективності управління фінансовими та трудовими ресурсами. Значна увага приділяється аналізу динаміки економічних показників, структури активів і пасивів, а також оцінці ліквідності балансу підприємства.

Як з'ясовано з фінансового аналізу, за досліджуваний період активи компанії зросли на 12,8%. Це можна охарактеризувати як позитивну динаміку розвитку. Водночас зростання зношеності основних фондів до 47 % створює потребу в модернізації та оновленні виробничих приміщень, оскільки від їх технічного стану безпосередньо залежить продуктивність і якість роботи. Разом з цим відносно високе зростання оборотних активів, особливо запасів, також свідчить про позитивні тенденції, але сильна залежність від короткострокових зобов'язань створює фінансові ризики, які необхідно негайно вирішити.

Аналіз системи розрахунку заробітної плати виглядає наступним чином: програмне забезпечення автоматизовано для більшості рутинних процесів. Таким чином, облік заробітної плати, нарахування податків, утримань та інших платежів легко здійснювати. Однак деякі проблеми були виявлені; наприклад, низька деталізація внутрішнього контролю первинної документації. Усе це іноді призводить до помилок у розрахунках. Тому для їх усунення рекомендовано більш ретельне заповнення табелів обліку робочого часу та удосконалення методів нарахування премій.

Особлива увага приділяється заробітній платі працівників. Виявлено, що середньомісячна заробітна плата на підприємстві зросла на 15%, що

свідчить про хороші зміни в мотивації працівників. Однак це необхідно додатково виправити відносно інфляції та фінансових можливостей компанії. Крім того, слід розробити гнучку систему бонусів, яка б обмежувала не лише системну прибутковість, але й особисті внески працівників у загальну суму. Запропоновано ряд заходів щодо підвищення ефективності системи розрахунків із працівниками. Якщо такий електронний документообіг буде запроваджено, це дозволить мінімізувати ризики, пов'язані з втратою або пошкодженням відповідної документації, і значною мірою полегшить обробку відповідної інформації. Також рекомендується запровадити автоматичну звітність, щоб розвантажити бухгалтерію. Серед інших рекомендацій окремо можна відзначити розвиток внутрішнього аудиту з метою перевірки достовірності бухгалтерської інформації.

Враховуючи специфіку провадження діяльності підприємства в умовах війни та хаотичних частих відключень, рекомендовано будь-які заходи щодо підвищення автономії праці. Серед них – впровадження резервних джерел енергії, таких як генератори, сонячні панелі та енергозберігаюче обладнання для мінімізації витрат. Разом з цим, розширення ринків збуту через оцифровку продажів разом із агресивним маркетингом збільшить дохід цієї компанії, тим самим увічливши сталість.

Дослідження дозволило виявити основні проблеми в обліку та аналізі розрахунків з працівниками. Ми підготували рекомендації, які допоможуть покращити ці процеси. Їх впровадження зміцнить позиції ТОВ «Збараж Агро-Трейд», покращить його фінансову стабільність, забезпечить ефективне управління людськими ресурсами – запорука успіху в сучасному бізнесі.

СПИСОК ВИКОРИСТАНИХ ДЖЕРЕЛ

1. Баранова А.О. Аудит: навчальний посібник: Харків: ХДУХТ, 2017. – 246с.
2. Баришевська І. В. Формування собівартості продукції рослинництва та шляхи її зниження на сільськогосподарських підприємствах / І. В. Баришевська, Т. І. Чаюн // Вісник Харківського національного аграрного університету ім. В.В. Докучаєва. Сер. : Економічні науки. – 2017. – №7. – С. 70 – 76.
3. Бланк І.А. Фінансовий менеджмент. /І. А. Бланк. – 2-ге вид., Перераб. та дод. – К.: Ельга, Ніка-центр, 2014. – 656 с.
4. Бондаренко Н. М. Особливості обліку витрат і виходу продукції рослинництва / Н. М. Бондаренко, Н. В. Різченко // Економіка та держава. 2019. № 11. С.76-82. Режим доступу: http://www.economy.in.ua/pdf/11_2019/17.pdf
5. Бондаренко О. С. Методика управління портфелем дебіторської заборгованості / Актуальні проблеми економіки №4 (58), 2006 – 17 – 23 ст.
6. Бутинець Ф.Ф., Малюга. Н.М. Бухгалтерський облік: облікова політика і план рахунків, стандарти і кореспонденція рахунків, звітність : навч. посіб. 2-ге вид. Житомир : Житом. інж.-технол. ін-т, 2000. 480 с.
7. Ганусич В.О., Гурська І.В. Облік дебіторської заборгованості: управлінський та організаційний аспекти. Науковий вісник Ужгородського університету. 2016. С. 441– 445
8. Герасим Л. М., Журавель П., Бруханський В. Ф., Хомин П. Я. Первинний та аналітичний облік на підприємстві : Тернопіль: Астон, 2005.
9. Голов С.Ф. Бухгалтерський облік за міжнародними стандартами: приклади та коментарії : практ. посіб. / С.Ф. Голов, В.М. Костюшенко. – К. : Лібра, 2011. – 880 с.
10. Гончарук С.М., Долбнєва Д.В., Приймак С.В., Романів Є.М. Фінансовий контроль : теорія, термінологія, практика : навчальний посібник /. Львів : ЛНУ імені Івана Франка, 2019. – 298 с.

11. Дерев'янка С. І. Аудит : навчальний посібник : Київ : ЦУЛ, 2016. – 380 с.
12. Іващенко А.С., Гайдамака О.В., Черевик Н.В. Проблеми обліку дебіторської та кредиторської заборгованості в Україні. Молодий вчений. 2014. № 4(07). С. 69 – 70
13. Королюк Т. М. Облік в управлінні підприємством в умовах цифрової економіки / Королюк Тетяна Миколаївна, Співак Сергій Михайлович, Ратинський Вадим Віталійович // ГЕВ. — Т. : ТНТУ, 2023. — Том 85. — № 6. — С. 88–96.
14. Королюк Т., Співак С. Сутність, значення та обліково-інформаційне забезпечення процесу контролінгу. Галицький економічний вісник. 2022. Том 78-79. № 5-6. С. 58-64.
15. Королюк Т., Співак С., Капустяк Р. Організаційні аспекти бухгалтерського обліку на підприємстві. Галицький економічний вісник. 2024. Том 89. № 4. С. 63-69. DOI: https://doi.org/10.33108/galicianvisnyk_tntu2024.04.063
16. Королюк Т., Співак С., Ратинський В. Облік в управлінні підприємством в умовах цифрової економіки. Галицький економічний вісник. 2023. Том 85. № 6. С. 88–96.
17. Королюк Т., Хомин П., Співак С. Особливості організації управлінського обліку в системі контролінгу. Галицький економічний вісник. 2023. Том 84. № 4. С. 71-77.
18. Кравченко М.В. Вдосконалення обліку витрат на виробництво продукції на аграрному підприємстві / Кравченко М.В., Блажко А.В., Вільхова Т.В. // Вчені записки ТНУ імені В. І. Вернадського. Серія: Економіка і управління. 2019. №4. Том 30 (69). С.134-139. Режим доступу: http://www.econ.vernadskyjournals.in.ua/journals/2019/30_69_4/30_69_4_1/25.pdf

19. Кужельний, М. В. Теорія бухгалтерського обліку: підручник / М. В. Кужельний, В. Г. Лінник. – К. : КНЕУ, 2001. – 334 с
20. Ленъ В.С. Фінансовий облік : навч. посіб. «Акад.», 2011. 608 с.
21. Лепетан І. М. Організація управлінського обліку за центрами витрат у сільськогосподарських підприємствах. Агросвіт № 23, 2019. С.19-24. http://www.agrosvit.info/pdf/23_2019/4.pdf
22. Петрик О.А. Аудит: підручник / О.А. Петрик, В.О. Зотов, Б.В. Кудрицький та ін.; за заг. ред. проф. О.А. Петрик. — К.: КНЕУ, 2015
23. Податковий кодекс України : Кодекс України від 02.12.2010 р. № 2755-VI : станом на 8 лют. 2023 р. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/275517#Text> (дата звернення: 11.02.2024).
24. Про бухгалтерський облік та фінансову звітність в Україні : Закон України від 16.07.1999 р. № 996-XIV : станом на 10 серп. 2022 р. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/996-14#Text> (дата звернення: 11.02.2024).
25. Про затвердження Національного положення (стандарту) бухгалтерського обліку : Наказ М-ва фінансів України від 08.10.1999 р. № 237 : станом на 3 листоп. 2020 р. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/z0725-99#Text> (дата звернення: 11.02.2024).
26. Про затвердження Положень (стандартів) бухгалтерського обліку : Наказ М-ва фінансів України від 31.03.1999 р. № 87 : станом на 19 берез. 2013 р. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/z0391-99#Text> (дата звернення: 11.02.2024).
27. Прохорова Л.І., Юхименко Є.С. Аналіз сучасного стану та проблеми реформування і розвитку аудиторської діяльності в Україні на основі міжнародного досвіду : Молодий вчений. – 2019. – № 7 (70). – С. 205-211.
28. Пшенична А. Ж. Аудит : навчальний посібник : Київ : Центр учбової літератури, 2018. – 320 с.

29. Ратинський В.В., Співак С.М. Синькевич Н.І. Розвиток економічного аналізу в Україні в контексті цифрової економіки. Електронний журнал "Ефективна економіка". - №7. 2023. С. 1-16.

30. Рядська В. В. Аудит : навчальний посібник : Київ : Центр учбової літератури, 2018. – 416 с.

31. Співак С., Королюк Т., Ковальчук І., Шаюк М. Особливості складання звітності підприємств в умовах цифрової економіки. Галицький економічний вісник. 2024. Том 91. № 6. С. 87-94. DOI: https://doi.org/10.33108/galicianvisnyk_tntu2024.06.087

32. Співак С. Діджиталізація процесів бухгалтерського обліку [Електронний ресурс] / Сергій Співак, Діана Панчишин, Михайло Сkochиляс, Катерина Яремчук // Соціально-економічні проблеми і держава. — 2021. — Вип. 2 (25). — С. 113-119. — Режим доступу: <http://sepd.tntu.edu.ua/images/stories/pdf/2021/21ssmpbo.pdf>

33. Співак С. М. Оцінка та управління ризиками як інструмент підвищення конкурентоспроможності підприємства – 2020. – с. 159-162. URL: <http://journals.khnu.km.ua/vestnik/wp-content/uploads/2021/11/2020-4t3-27.pdf>

34. Співак С. Роль комп'ютерних програм для аналізу фінансово-господарського стану підприємства [Електронний ресурс] / Сергій Співак, Ірина Дідик, Тарас Скурський, Ольга Житко // Соціально-економічні проблеми і держава. — 2021. — Вип. 2 (25). — С. 702-707. — Режим доступу: <http://sepd.tntu.edu.ua/images/stories/pdf/2021/21ssmgsp.pdf>

35. Співак С. Управління конкурентоспроможністю підприємства в сучасних умовах [Електронний ресурс] / Сергій Співак // Соціально-економічні проблеми і держава. — 2014. — Вип. 1 (10). — С. 287-293. — Режим доступу до журн.: <http://sepd.tntu.edu.ua/images/stories/pdf/2014/14ssmvsu.pdf>.

36. Співак С., Королюк Т., Дерейчук О. Організаційні аспекти та інформаційне забезпечення процесу формування звітності підприємств. Галицький економічний вісник. 2024. Том 87. № 2. С. 116-121. DOI: https://doi.org/10.33108/galicianvisnyk_tntu2024.02.116

37. Співак С., Мариняк Б. Особливості формування стратегії розвитку підприємств в умовах війни. Економічний аналіз. 2023. Том 33. № 4. С. 59-65. DOI: <https://doi.org/10.35774/econa2023.04.059>

38. Стручок В.С. Безпека в надзвичайних ситуаціях. Методичний посібник для здобувачів освітнього ступеня «магістр» всіх спеціальностей денної та заочної (дистанційної) форм навчання. Тернопіль: ФОП Паляниця В. А., 2022. 156 с.

39. Теорія бухгалтерського обліку : навч. посіб. / Г. О. Партин та ін. 2-ге вид. Львів : Магнолія плюс, 2006. 240 с.

40. Spivak, I. Spivak and S. Krepych, "Estimating the Competitiveness Level of Enterprises Based on the Functional Effectiveness Model," *2020 10th International Conference on Advanced Computer Information Technologies (ACIT)*, Deggendorf, Germany, 2020, pp. 662-665, doi: 10.1109/ACIT49673.2020.9208969.

41. S. Spivak, S. Krepych, I. Spivak, R. Brukhanskyi and U. Tkach, "Analysis of Tax Burden in Ukraine in the Context of European Integration," *2021 11th International Conference on Advanced Computer Information Technologies (ACIT)*, Deggendorf, Germany, 2021, pp. 385-388, doi: 10.1109/ACIT52158.2021.9548630.

42. S. Spivak, T. Korolyuk, I. Spivak, S. Krepych, B. Nita and R. Brukhanskyi, "Construction of a Conceptual Model of the Accounting and Analytical System of Report Formation Under IFRS," *2023 13th International Conference on Advanced Computer Information Technologies (ACIT)*, Wrocław, Poland, 2023, pp. 206-210, doi: 10.1109/ACIT58437.2023.10275676.

43. T. Korolyuk, S. Spivak, B. Seniv, M. Stetsko, M. Horodetsky and A. Ivanova, "Advantages of Blockchain for Efficient Electronic Documents Flow in the Enterprise Accounting System," *2024 14th International Conference on Advanced Computer Information Technologies (ACIT)*, Ceske Budejovice, Czech Republic, 2024, pp. 434-438, doi: 10.1109/ACIT62333.2024.10712495.